

The background of the entire page is a photograph of a highly ornate ceiling. It features a central fresco depicting several figures in a classical style, surrounded by intricate gold leaf scrollwork and decorative panels. The overall aesthetic is that of a grand, historical interior.

TOR REF DEM BAR RA

RUTES HISTÒRIQUES

HISTORIC ROUTES

CATALÀ | ENGLISH

Vista actual del castell

A view of the castle today

Francina Figuerola | Regidoria de Turisme

Francina Figuerola | Tourism Department

La Torre de la Vila, les restes de la muralla medieval i els seus dos portals, el castell, les cases dels indians d'estil colonial, l'antic barri de pescadors... testimonis de la importància creixent de la vila al llarg dels segles.

A continuació, us proposem un seguit d'itineraris per gaudir-los tot passejant, i descobrir racons i detalls amagats carregats de simbolisme que us ajudaran a entendre i conèixer la història de Torredembarra i que de ben segur no us deixarà indiferents.

The **Torre de la Vila**, the remains of the medieval wall and its two gates, the castle, the colonial-style houses of the **Indians**, the old fishermen's neighbourhood... they all bear witness to the growing importance of the town over the centuries.

We would like to suggest a series of itineraries to enjoy on foot, to discover hidden corners and details replete with symbolism that will help you learn more about and understand the history of Torredembarra, and that will certainly not disappoint.

Edita: Regidoria de Turisme de Torredembarra.

Published by: Torredembarra Council Tourism Department.

Concepte gràfic / Graphic design: Esgràfig | Estudi gràfic Figuerola.

Fotografies portada i contraportada / Front and

back cover photographs: Ferran Aguilar.

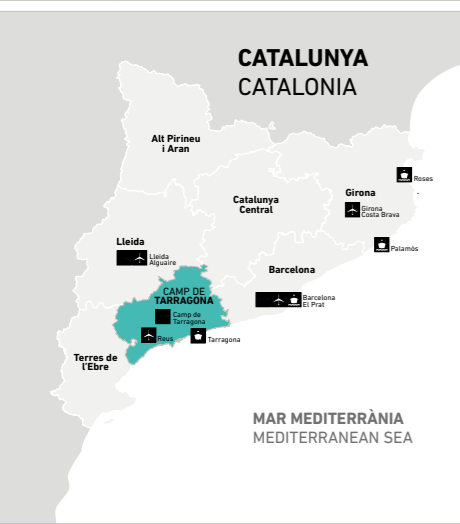
Traducció i revisió de textos / Translation and revision of texts:

Marta Moreno, Serveis de Traducció; Birgit Blumenstock,

Paula Heaton, Samuel Robineau, Lucia van der Linde.

Edició / Published: 2019

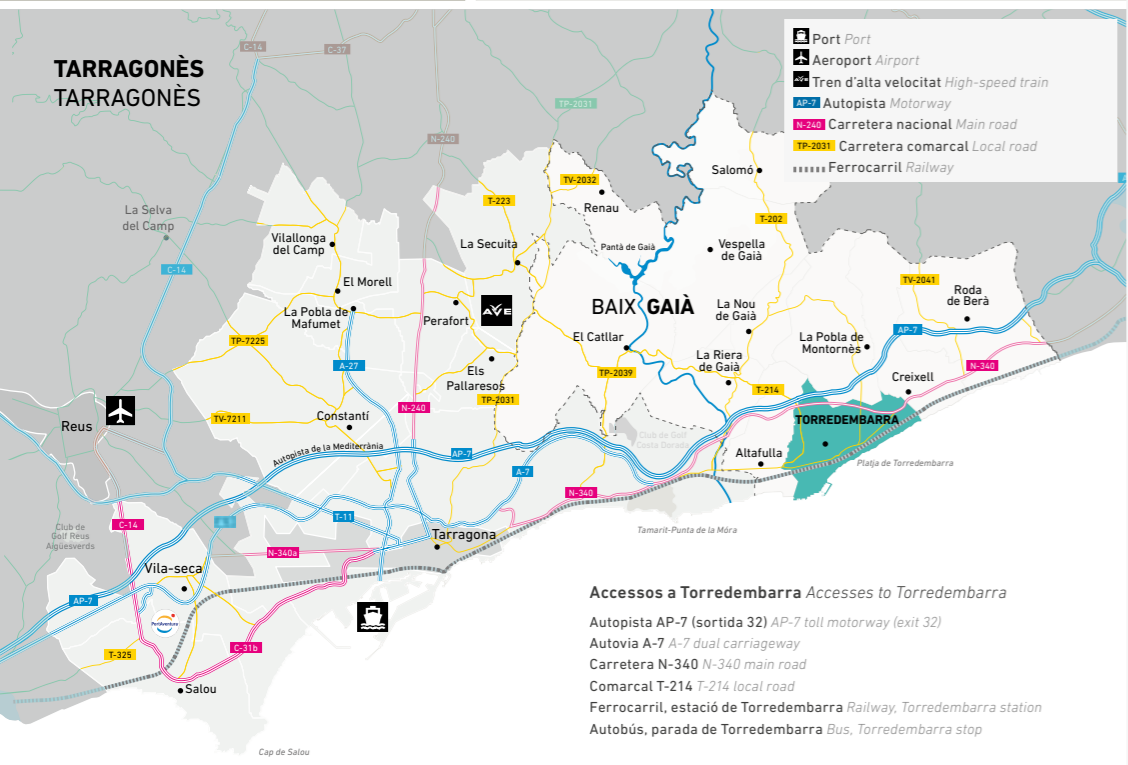
Dipòsit Legal / Legal Deposit: T 774-2017

CAMP DE TARRAGONA
CAMP DE TARRAGONA

Des de Torredembarra *From Torredembarra*

Tarragona <i>Tarragona</i>	Aeroport Reus <i>Reus Airport</i>
12 km · N-340 / A-7	30 km · N-340 / A-7
Barcelona <i>Barcelona</i>	Aeroport El Prat - Barcelona
85 km · AP-7	El Prat - Barcelona Airport
Terres de l'Ebre <i>Terres de l'Ebre</i>	70 km · AP-7
90 km · AP-7	Estació tren AVE
València <i>Valencia</i>	Camp de Tarragona
275 km · AP-7	Camp de Tarragona high-speed railway station
Ò Ruta Cister <i>Cistercian Route</i>	27 km · N-340 / A-7
30 km · N-240	

Accessos a Torredembarra *Accesses to Torredembarra*

Autopista AP-7 (sortida 32) *AP-7 toll motorway (exit 32)*
 Autovia A-7 *A-7 dual carriageway*
 Carretera N-340 *N-340 main road*
 Comarcal T-214 *T-214 local road*
 Ferrocarril, estació de Torredembarra *Railway, Torredembarra station*
 Autobús, parada de Torredembarra *Bus, Torredembarra stop*

Itineraris
Itineraries >

- 1** > P.6
NUCLI ANTIC
THE HISTORIC CENTRE

- 2** > P.22
INDIANS
INDIANOS

- 3** > P.46
BAIX A MAR I CLARÀ
THE MARITIME QUARTER
"BAIX A MAR" AND
CLARÀ QUARTER

- 4** > P.58
PASSEIG - ELS MUNTS
PROMENADE - ELS MUNTS

TORREDEMBARRA

Accessos a Torredembarra *Accesses to Torredembarra*

AP-7 Autopista *Toll motorway*
 N-340 Carretera nacional *Main road*
 T-214 Carretera comarcal *Local road*
 T-210 Carretera comarcal *Local road*
 Ferrocarril *Railway*

COSTA DAURADA
COSTA DAURADA

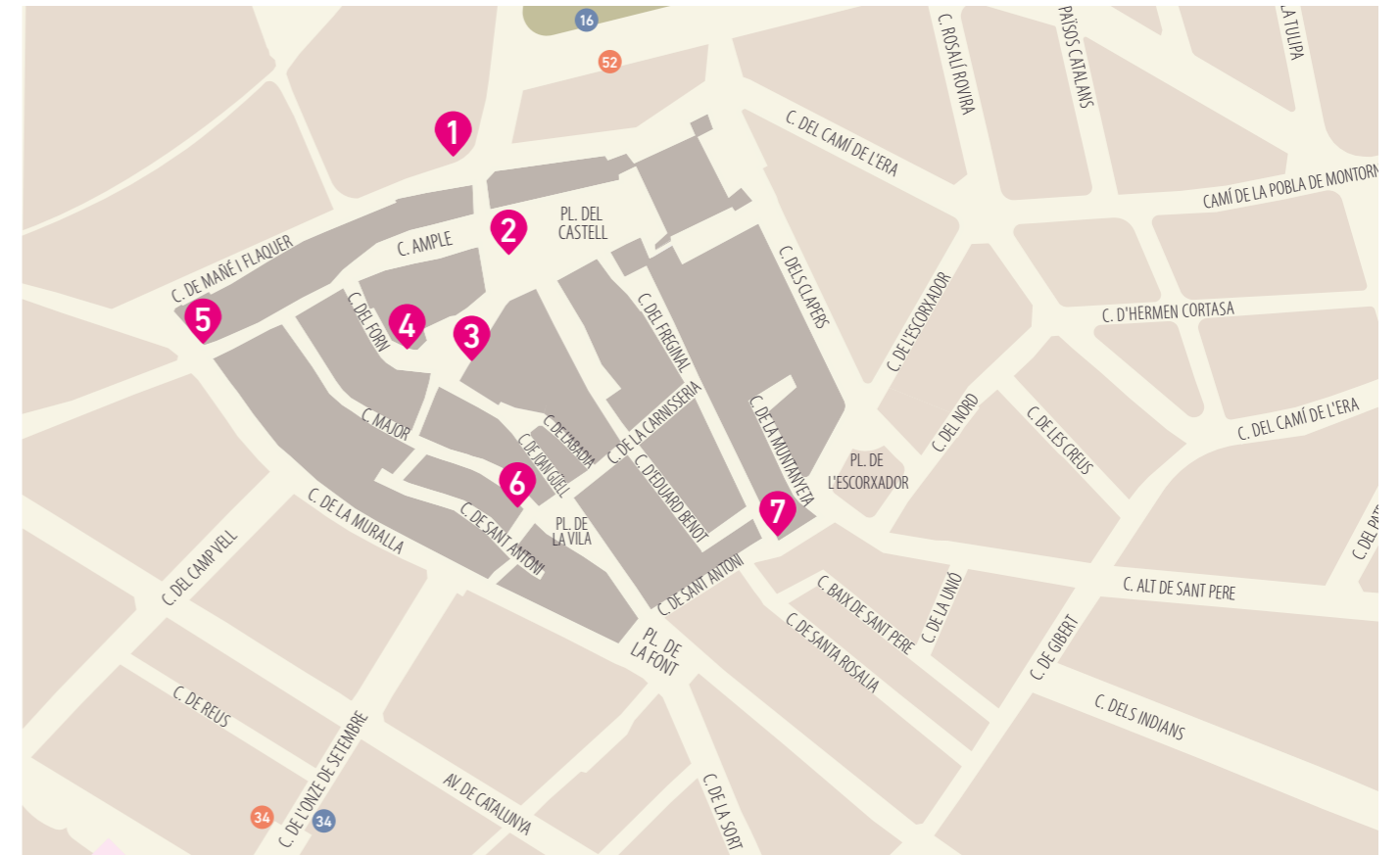
MAR MEDITERRÀNIA
MEDITERRANEAN SEA

NUCLI ANTIC

THE HISTORIC CENTRE

Carrer Ample i plaça Castell (1910)
Ample street and Castell square (1910)
Fototípià Thomas | Institut Anatlter d'Art Hispànic
Fototípià Thomas | Anatlter Institute of Hispanic Art

- 1** La Muralla i el portal de Padrines The Wall and Padrines gateway
- 2** Castell vell - Cal Serafí, Carrer Ample i Castell dels Icart
Old castle - Cal Serafí house, Carrer Ample street and the Icart Castle
- 3** Església de Sant Pere Apòstol
Church of Saint Peter the Apostle
- 4** Torre de la Vila Torre de la Vila (the Town Tower)
- 5** Portal de la Bassa La Bassa gateway
- 6** Carrer Major Carrer Major street
- 7** Carrer del Freginal Freginal street

Punt de sortida Starting point	Portal de Padrines Padrines gateway	
Desnivell Elevation	Pla Flat	
Terreny Land	Pavimentat Paved	
Duració a peu Duration on foot	10 min	
Longitud Length	0,5 km 0.5 km	
Dificultat Difficulty	Baixa Low	Apte / Suitable
Punts d'interès Points of interest	7	

- Visites guiades concertades:**
Regidoria de Turisme.
Tel. 977 64 45 80
- Com arribar-hi**
- **1 2** Bus urbà, línies 1 i 2.
 - Companyia busos Penedès.
 - Estació de tren de Torredembarra.
 - En cotxe per l'AP-7, N-340, T-214 i T-210.

- Arranged guided tours:**
Tourism Department.
Tel. 977 64 45 80
- How to arrive**
- **1 2** Urban bus service, lines 1 and 2.
 - Penedès bus company.
 - Torredembarra railway station.
 - By car on the AP-7, N-340, T-214 and T-210.

LA MURALLA I EL PORTAL DE PADRINES

THE WALL AND PADRINES GATEWAY

La primera muralla de Torredembarra es va començar a construir l'any 1206, quan Ramon de Tamarit era senyor de la Torre, amb l'objectiu de fortificar el poble per oferir millor refugi als seus habitants i béns en cas de conflictes armats. Aquelles primeres muralles que tancaven el recinte passaven per l'actual carrer Ample, travessaven pel mig de la plaça del Castell, anaven pels carrers del Freginal i Carnisseria, baixaven per la dreta cap a la plaça de la Vila, per davant del carrer de l'església, el carrer Major, i el Corraló de Sant Antoni i enllaçaven amb el carrer Ample.

La primitiva Torredembarra va créixer econòmicament i demogràficament i va caldre engrandir el recinte emmurallat, superant el primer clos. La nova fortificació es va començar a construir durant la primera meitat del segle XIV. Aquestes noves muralles venien des del portal de la Bassa cap al castell, per

l'actual carrer Mañé i Flaquer. De fet, darrere de les edificacions del carrer Ample encara hi trobem algun dels baluards que apuntalaven la muralla. El traçat continuava per darrere del pati del castell i dels carrers del Freginal i de la Muntanyeta (on avui hi ha el carrer Clapers). Seguia per la Baixada de Sant Antoni i la plaça de la Font fins a l'actual carrer de la Muralla.

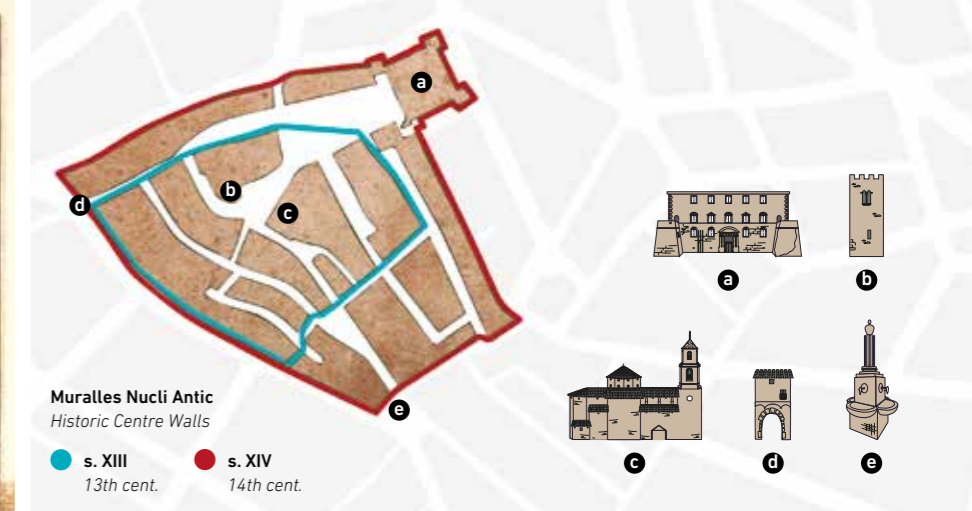
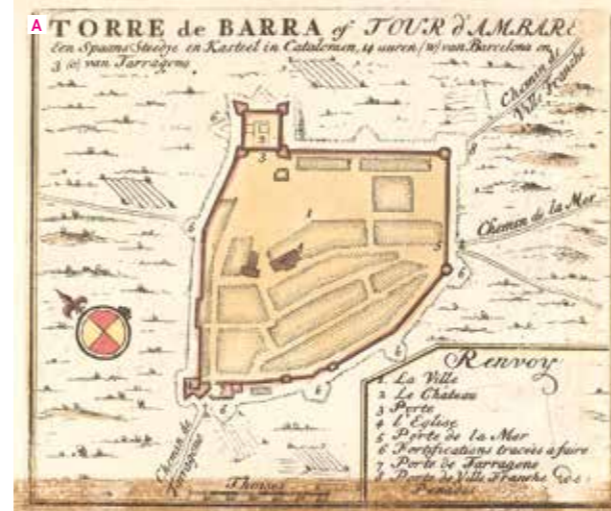
Per entrar i sortir de la zona emmurallada de la població hi havia quatre portals, un dels quals és el Portal de Padrines, que fins al segle XIX es coneixia com a Portal de Pardines. Permetia accedir a la vila per la plaça del Castell des del camí de la Riera de Gaià, i és un dels dos que encara es conserven.

Work to build the first wall of Torredembarra started in 1206 when Ramon de Tamarit was the lord of the Tower, in order to fortify the town and offer greater protection to its inhabitants and property in case of armed conflicts. The initial walls that enclosed the site ran along the street now known as Carrer Ample, right through the middle of Plaça del Castell square, along Freginal street and Carnisseria street, down to the right to Plaça de la Vila square, past the church street, Carrer Major street and Corraló de Sant Antoni before joining Carrer Ample street.

As early Torredembarra grew economically and demographically, the walled enclosure had to be extended past the first perimeter. Work on the new fortification began during the first half of the 14th century. These new walls ran from La Bassa Gateway to the castle along what is now Mañé i Flaquer street. In fact, behind the buildings on Carrer Ample street you can still find some of the bas-

tions that held up the wall. The wall continued behind the castle courtyard and Freginal street and Muntanyeta street (now Clapers street). It ran along Baixada de Sant Antoni and through Plaça de la Font square until it reached what is now Muralla street.

There were four gateways to enter and exit the walled area of the town, one of which is Padrines Gateway, known as Pardines Gateway until the 19th century. This provided access to the town through Plaça del Castell square from the La Riera de Gaià road, and is one of the two that remain standing to this day.

A 1910±
Còpia del plànol de Beaulieu
A copy of Beaulieu's map
Chevalier Beaulieu | A. Vilaseca
Chevalier Beaulieu | A. Vilaseca

B 2013±
Vista actual de la muralla
A view of the wall today
Francina Figuerola | Regidoria de Turisme
Francina Figuerola | Tourism Department

C 1920±
Portal de Padrines
Padrines Gateway
Fototípià Thomas | Arxiu Municipal de Torredembarra
Fototípià Thomas | Torredembarra Municipal Archive

CASTELL VELL - CAL SERAFÍ, CARRER AMPLE I CASTELL DELS ICART

OLD CASTLE – CAL SERAFÍ HOUSE AMPLE STREET AND THE ICART CASTLE

La primera acció important d'urbanització coneguda a Torredembarra va ser l'any 1206, quan Ramon de Tamarit, que era el senyor del territori, i els veïns de Torredembarra van acordar la divisió dels termes de Clarà i Torredembarra i la construcció d'unes muralles amb quatre torres exteriors al voltant del castell vell. Aquest castell devia estar entre el carrer del Forn, la plaça de l'Església i el carrer Ample o de Dalt, on es pot veure la torre vella. L'objectiu era oferir un millor refugi als pobladors del lloc.

Un dels carrers principals d'aquesta primera Torredembarra era el carrer Ample, que a mitjan segle XVII era el segon amb més cases del municipi després del carrer Major. Destaca en el número 1, Cal Serafí, edifici del segle XVIII, ubicat en un espai urbà privilegiat, al costat de l'església i el castell. El soterra-

ni es va fer servir com a refugi antiaeri durant la Guerra Civil, i va acollir els veïns i les veïnes de la zona.

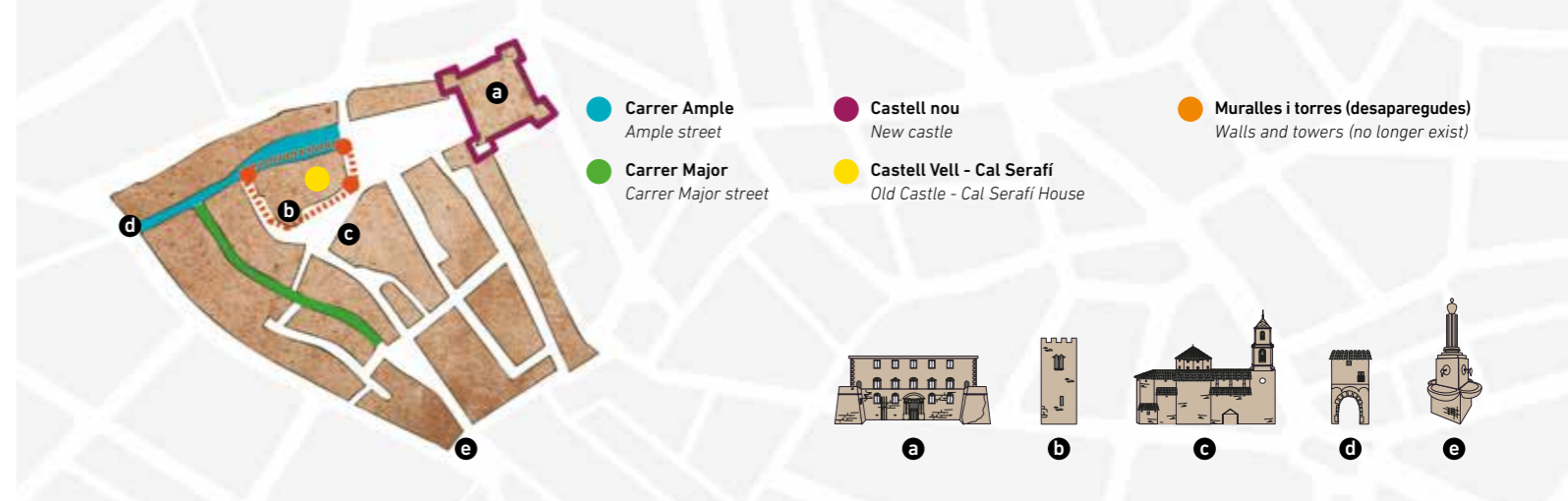
En el segle XVI, els Icart, senyors de la vila, van fer construir el nou castell de Torredembarra, que és l'únic edifici civil de nova planta del Renaixement català que es conserva a Catalunya. Es tracta d'un palau fortificat, de planta quadrada amb quatre torres als angles, que s'organitza al voltant d'un pati porticat amb una escala interior avui desapareguda. La portalada presenta dos parells de columnes toscanes que sostenen un entaulament amb frontó semicircular. L'arquitecte va ser Pere Blai, que també va ser l'encarregat de refer la façana del Palau de la Generalitat, amb la qual el palau fortificat torrenc té una certa similitud. Va ser parcialment restaurat el 1998 i des d'aleshores és la seu del consistori municipal.

The first known significant urban development to take place in Torredembarra was in 1206, when Ramon de Tamarit, the lord of the land, and the locals of Torredembarra agreed to divide the areas of Clarà and Torredembarra and build walls with four outer towers around the old castle. The castle most likely stood between Forn street, Plaça de l'Església square and Ample street or De Dalt street, from where the old tower can be seen. The aim was to offer better protection to the locals.

One of the main streets in this early Torredembarra was known as Carrer Ample, which was home to the second-highest number of houses in the municipality in the mid-17th century after Carrer Major street. Worth noting at number 1 is Cal Serafí house, an 18th century building located in a privileged part of town next to the church and the castle. The basement was used as an air raid

shelter for the neighbours during the Spanish Civil War.

In the 16th century, the Icart family, masters of the town, ordered the construction of the new Torredembarra castle, which is the only newly built civil construction of the Catalan Renaissance to remain in Catalonia. The square, fortified palace with a tower on each of its four corners was built around a porticoed courtyard that no longer exists. The large gateway has two pairs of Tuscan columns that support an entablature with a semi-circular pediment. The architect was Pere Blai, who was also responsible for rebuilding the façade of the Palau de la Generalitat (the seat of the Catalan Government), which the fortified palace in Torredembarra resembles somewhat. It was partially restored in 1998 and, since then, has been home to the town hall.

A
2013±
Vista actual del castell
A view of the castle today
Francina Figuerola | Regidoria de Turisme
Francina Figuerola | Tourism Department

B
-
Carrer del Forn
Carrer del Forn street
Desconegut | Fons Àngels Mercadé Mercadé
Unknown | Source: Àngels Mercadé Mercadé

C
1643±
"La tour danbare" làmina de Chevalier de Beaulieu
"La tour danbare" a print by Chevalier de Beaulieu
Chevalier de Beaulieu | Arxiu Municipal de Torredembarra
Chevalier de Beaulieu | Torredembarra Municipal Archive

ESGLÉSIA DE SANT PERE APÒSTOL

CHURCH OF SAINT PETER THE APOSTLE

L'església de Sant Pere Apòstol va ser construïda en diverses etapes, entre els segles XV i XVIII, substituint un temple anterior documentat des del segle XIII. Es tracta d'un edifici de planta basilical, d'estil renaixentista-barroc, cobert amb una volta de canó, cúpula central i absis de mitja cúpula. La planta es compon de tres naus: una central i dues laterals, on es troben diferents altars. Sobre les naus laterals hi ha una galeria amb balconada rematada amb arcades que permet arribar fins al transsepte. Pel que fa al portal, és d'estil renaixentista "a la romana", amb dues columnes de fust estriat que sostenen un entaulament coronat amb frontó triangular.

L'església actual és el resultat de diverses transformacions: la primera va tenir lloc el 1454 i la segona cap al 1558, quan els prohoms de Torredembarra van contractar el tarragoní Bernat Cassany perquè bastís el campanar, el portal i altres depen-

dències del temple, i una tercera etapa, que comprèn el període 1676-1680.

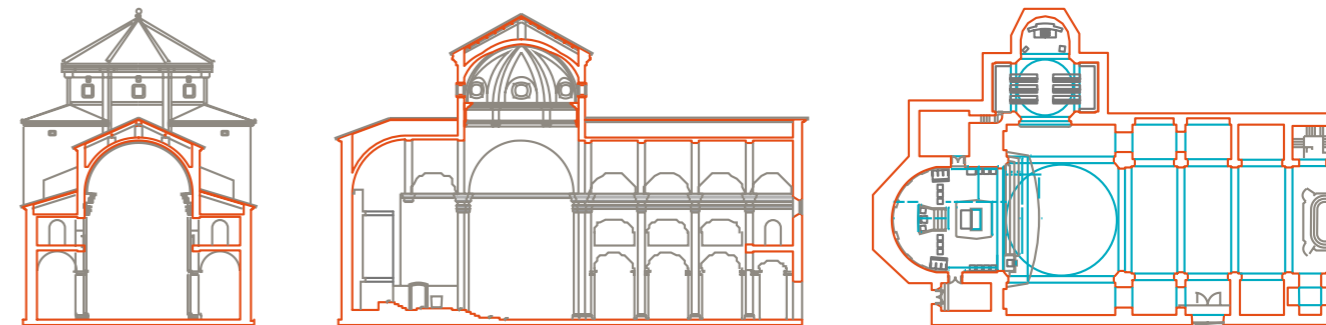
La imatgeria i la decoració de la parròquia són posteriors a la Guerra Civil, aproximadament dels anys cinquanta. Com tantes altres, l'església de Torredembarra va perdre gairebé tot el seu valuós patrimoni ornamental l'any 1936. Sortosament es va poder salvar l'òrgue barroc, construït el 1705 pels germans Guilla, originaris de Tremp, i que va ser restaurat el 1979. També s'ha conservat el quadre de Santa Rosalia i alguns fragments dels esgrafiats barrocs.

The church of Saint Peter the Apostle (*Sant Pere Apòstol* in Catalan) was built in several stages between the 15th and 18th century to replace a previous place of worship dating back to the 13th century. The building has a basilica layout and was built in Renaissance-baroque style, covered with a barrel vault, a central dome and a hemispherical apse. The layout is formed by three aisles: one central and two side aisles, where different altars can be found. Above the side aisles is an arcaded gallery with a balcony that reaches the transept. The doorway is "Roman" Renaissance style, with two fluted shaft columns that support the entablature topped with a triangular pediment.

The present-day church is the result of several transformations: the first took place in 1454 and the second in around 1558, when the masters of Torredembarra appointed the Tarragona local Bernat Cassany to build the bell

tower, the doorway and other areas of the church, and a third stage during 1676-1680.

The imagery and decoration of the parish church are from after the Spanish Civil War, in around the fifties. Like many others, Torredembarra church lost almost all its valuable ornamental heritage in 1936. Luckily, it was possible to salvage its baroque organ that was built in 1705 by the Guilla brothers from Tremp, and that was restored in 1979. The painting of Saint Rosalia and some fragments of baroque sgraffiti were also preserved.

Alçat, perfil i planta de l'església
Elevation, cross-section and ground view of the church

A
2013±

Vista actual de l'església des del castell
A view of the church today from the castle
Francina Figuerola | Regidoria de Turisme
Francina Figuerola | Tourism Department

B
2006±

Orgue Barroc
Baroque Organ
Joan Capdevila | Regidoria de Turisme
Joan Capdevila | Tourism Department

TORRE DE LA VILA

TORRE DE LA VILA

Just davant de l'església de Sant Pere Apòstol trobem l'anomenada Torre de la Vila. Aquesta torre quadrada, lleugerament prismàtica i emmerletada, és l'edifici més antic que resta a la població. Probablement, ocupa l'espai del primer castell de Torredembarra i segurament, la torre actual és una de les quatre que es van construir a principis del segle XIII en el marc de les reformes de l'emmurallament del primer nucli urbà, i la mateixa que surt referenciada com a "torre grossa" en el document de venda del castell vell l'any 1581.

La torre va ser modificada al llarg del temps, com ho palesen les finestres, una gòtica d'arc conopial i una altra de coronella,

segurament del segle XV. L'estiu de 1981 es va inaugurar la restauració de la Torre de la Vila, que havia patit un procés de degradació.

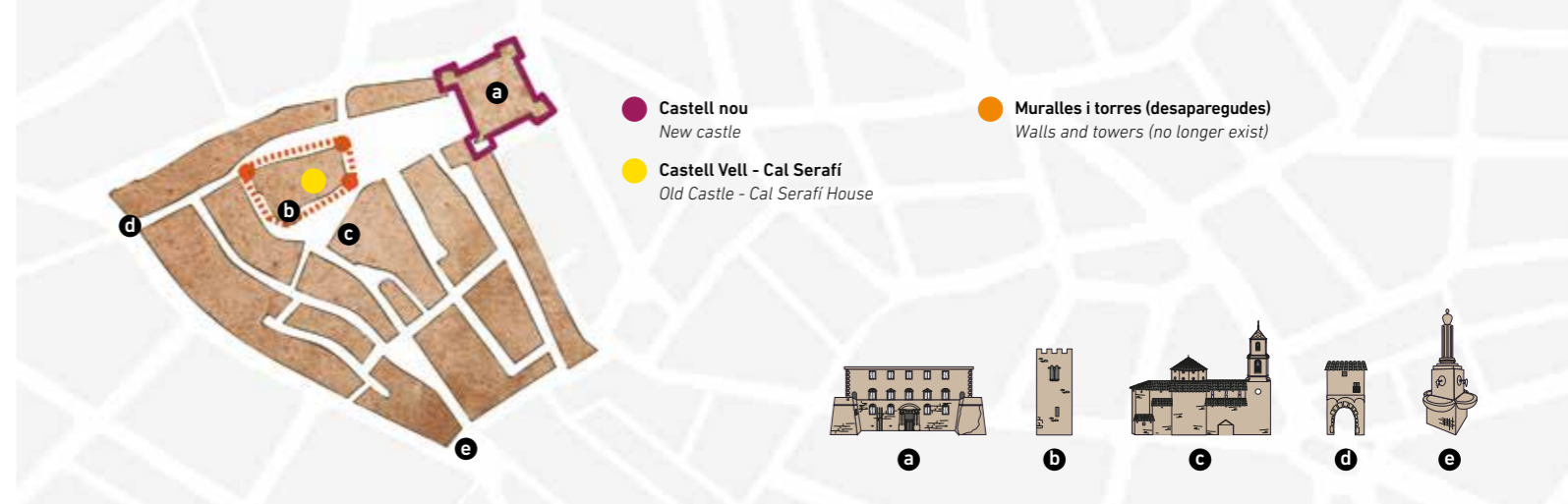
Des de fa uns anys, al jardí que envolta la Torre de Vila hi podem trobar un carreu com a símbol d'homenatge de tots els torrencs i les torrenques als qui van lluitar el 16 de juliol de 1713 a la batalla de Torredembarra, durant la Guerra de Successió, per defensar Catalunya i el nostre model polític, inspirat en els principis de llibertat i pacte democràtic.

Just in front of the church of Saint Peter the Apostle is what is known as the Torre de la Vila, or the Town's Tower. This square tower, slightly prismatic and crenellated, is the oldest building remaining in the town. It was probably built on the site of the first castle of Torredembarra, and the present-day tower is certainly one of the four that were built in the early 13th century during the work to alter the walls around the first town centre, and was called the "large tower" in the sales document for the castle in 1581.

The tower was modified over time, as can be seen by its windows, one which is a Gothic Ogee arch and the other mullioned, most likely from the 15th century. The

summer of 1981 saw the grand opening of the restored Torre de la Vila, which had deteriorated over time.

For several years now, the garden surrounding the Torre de Vila has contained an ashlar to pay homage to all the locals who fought in the battle of Torredembarra on 16th July 1713 during the War of Succession to defend Catalonia and our political model, inspired by the principles of liberty and the democracy covenant.

A
1960±
Torre de la Vila
Torre de la Vila
Rafael Nuñez Cañellas | Rafael Nuñez Cañellas
Rafael Nuñez Cañellas | Rafael Nuñez Cañellas

B
1980±
Enderroc de la casa que amagava la torre
Demolition of the house hiding the Tower
J. Ceballos | Arxiu Municipal de Torredembarra
J. Ceballos | Torredembarra Municipal Archive

C
2005±
Vista actual de la torre
A view of the tower today
Daniel Surutusa | Arxiu Municipal de Torredembarra
Daniel Surutusa | Torredembarra Municipal Archive

PORTAL DE LA BASSA

LA BASSA GATEWAY

Per entrar i sortir de la zona emmurallada de la població existien quatre portals: el de Padrines, el de la Bassa, el de la Creu o del Mar i el de Vilafranca. El més interessant és el portal de la Bassa, situat al carrer Ample, amb arc de punt rodó adovellat.

Al portal de la Bassa hi havia una sínia municipal que funcionava, com a mínim, des del segle XVIII. Servia per obtenir aigua per als rentadors i l'abeurador que es feia servir per als animals que treballaven al camp o es dedicaven al transport. El 1884 la sínia del portal de la Bassa ja no s'utilitzava, i l'Ajuntament va decidir subhastar-la per a finançar la construcció d'un nou escorxador municipal.

A Torredembarra també es conserva el portal de Padrines, a la carretera de la Riera. Els altres dos portals del municipi han desaparegut. El portal de la Mar o de la Creu estava situat a l'entrada del carrer de Joan Güell, abans d'entrar a la plaça de la Vila, mentre que el portal de Vilafranca es trobava a l'entrada del carrer del Freginal i donava pas a la carretera que portava cap a la capital de l'Alt Penedès, per l'actual carrer Alt de Sant Pere.

There were four gateways to enter and exit the walled area of the town: Padrines, La Bassa (The Pool in English), La Creu (The Cross in English) or El Mar (The Sea in English) and Vilafranca. The most interesting of them all is La Bassa gateway, located on Carrer Ample street, with its lintelled semi-circular arch.

La Bassa gateway was home to a municipal water wheel operational since at least the 18th century. It was used to take water for the wash-houses and the drinking troughs used by the animals that worked the fields or that were used for transport. In 1884, the water wheel at La Bassa gateway was no longer used and the Council decided to auction it off to fund

the building of a new municipal slaughterhouse.

Padrines gateway also remains in place in Torredembarra, on the La Riera road. The town's other two gateways no longer exist. La Mar or La Creu gateway was located at the start of Joan Güell street, whereas Vilafranca gateway was at the start of Freginal street and led to the road leading to Vilafranca, the capital city of the district of Alt Penedès, along what is now Alt de Sant Pere street.

A 1910 ±
Portal de la Bassa
La Bassa gateway
A.T.V | Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona
A.T.V | Historic Archive of the City of Barcelona

B 2014 ±
Vista actual del Portal de la Bassa
A view of La Bassa gateway today
Ferran Aguilar | Regidoria de Turisme
Ferran Aguilar | Tourism Department

C 1920 ±
Desaparegut Portal de la Creu i abeurador
La Creu gateway and drinking trough that no longer exist
Desconegut | Llibre Imatges per recordar Torredembarra: 1900-1975
Unknown | The book Imatges per recordar Torredembarra: 1900-1975

D 1920 ±
Desaparegut Portal de Vilafranca al carrer del Freginal
Vilafranca gateway that no longer exists on Freginal street
J. Vila | Fons Maria Teresa Ciuró Guasch
J. Vila | Source: Maria Teresa Ciuró Guasch

CARRER MAJOR

CARRER MAJOR STREET

Situat dins el primer recinte emmurallat, construït el segle XIII, el carrer Major és un dels més antics de Torredembarra. Va ser durant segles, el carrer més poblat on residien les famílies benestants del municipi, que eren bàsicament terratinents i la petita noblesa local. A mitjan segle XVII estava documentat que hi havia 32 cases i un corral, que representava un 28,3% dels immobles del municipi.

En només un segle, el carrer Major va deixar de tenir aquesta centralitat indiscutible i va cedir-la al carrer Nou —actual Antoni Roig—, que el 1750 ja era el més poblat del municipi.

En aquest carrer fora muralla, hi van construir les seves residències les famílies afavorides pel comerç amb Amèrica. Malgrat això, els descendents dels antics terratinents i la petita noblesa local van continuar vivint al carrer Major durant el segle XVIII i també el XIX.

A la façana d'algunes cases del carrer Major, encara podreu veure les inscripcions de les dates de la seva construcció, prova inequívoca que ens trobem en un dels carrers més històrics de Torredembarra.

Located inside the first walled enclosure and built in the 12th century, Carrer Major (Major Street in English) is one of the oldest streets in Torredembarra. It was the most heavily populated street for centuries and was home to the wealthier families of the town, who were basically landowners and the local lower nobility. Records dating back to the mid-17th century show that there were 32 houses and one pen, which accounted for 28.3% of the town's properties.

In just one century, Carrer Major street ceased to hold this unarguable centrality in favour of Carrer Nou (New Street in English) —now Antoni Roig street—, which

was the town's most heavily populated street in 1750.

The families who made their fortune from trading with the Americas built their homes on this extramural street. Despite this, the descendants of the former landowners and local lower nobility continued to live on Carrer Major street during the 18th and 19th centuries.

The façades of some of the houses on Carrer Major street still have inscriptions of the dates when they were built, proof that this is unarguably one of the oldest streets in Torredembarra.

A
2013±

Vista actual del carrer Major
A view of Carrer Major street today
Francina Figuerola | Regidoria de Turisme
Francina Figuerola | Tourism Department

B
1970±

Carrer Major
Carrer Major street
M.R. Wennberg | M.R. Wennberg
M.R. Wennberg | M.R. Wennberg

C
1930±

Carrer Nou, actual Antoni Roig
Carrer Nou street, now Antoni Roig street
Fototípià Thomas | Llibre Imatges per recordar Torredembarra: 1900-1975
Fototípià Thomas | The book Imatges per recordar Torredembarra: 1900-1975

CARRER DEL FREGINAL

FREGINAL STREET

El carrer del Freginal era conegut antigament com a carrer Farraginar, que vol dir camp de farratge. És un dels carrers més antics de la vila, inclòs ja en el primer clos de la muralla medieval, i era un dels punts d'entrada al municipi a través del portal de Vilafranca, un dels quatre que hi havia a Torredembarra. Actualment, del portal de Vilafranca no en queda cap resta. A mitjan segle XVII, estava documentat que al carrer del Freginal, hi havia 4 cases i 4 corrals.

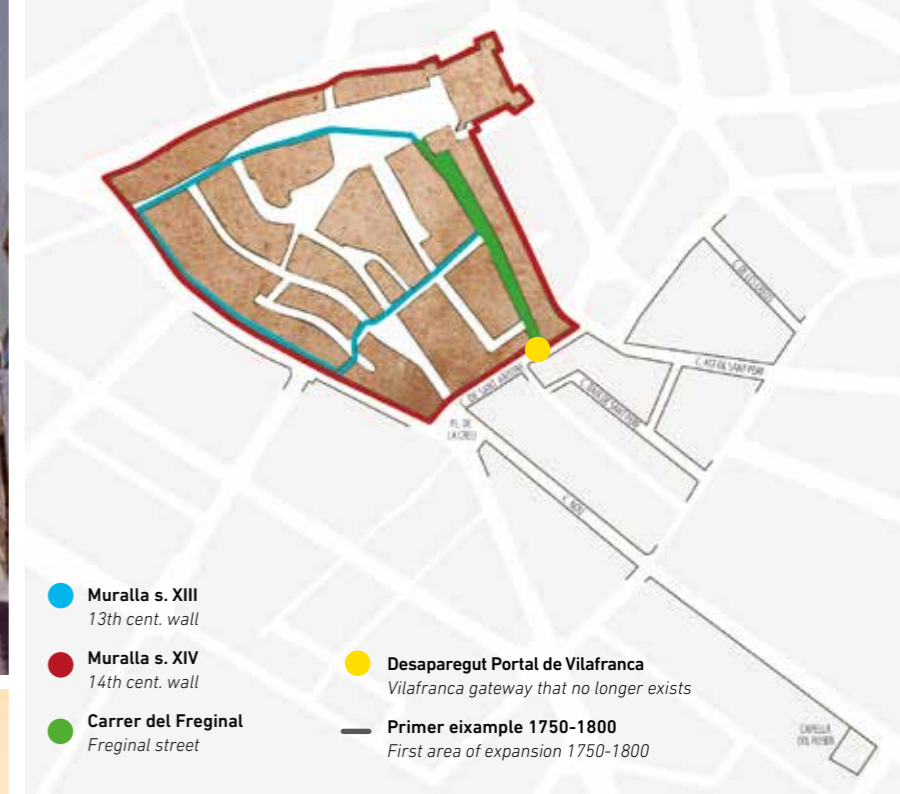
La carretera que sortia del portal que hi havia al carrer del Freginal, i que portava cap a la capital de l'Alt Penedès, era on actualment trobem el carrer Alt

de Sant Pere. Precisament va ser en aquesta zona on a finals del segle XVII i principis de XVIII es van començar a construir edificacions fora muralles, de fet, al carrer Alt de Sant Pere hi trobem les cases més antigues. La raó va tornar a ser una nova expansió demogràfica que va afectar sobretot les poblacions costaneres i que va provocar que, durant el segle XVIII, la població de Torredembarra es multipliqués per quatre. El 1750 un terç de la població de Torredembarra vivia fora de les muralles i, durant l'últim terç del segle XVIII, la meitat de la població torrenca ja residia en el primer eixample.

The Freginal street was formerly known as Farraginar street, which means forage field. Located in the first enclosure of the medieval wall, it is one of the oldest streets in the town and was one of the entrances to the town through Vilafranca gateway, one of the four in Torredembarra. There are now no remains of Vilafranca gateway. Records dating back to the mid-17th century indicate that there were 4 houses and 4 pens in Freginal street.

The road running from the gateway on Freginal street and that led to the capital city of the district of Alt Penedès was now home to Alt de Sant Pere street. It was in

this precise spot where, in the late 17th century and early 18th century, work began to construct extramural buildings. In fact, the oldest houses can be found on Alt de Sant Pere street. The reason for this was, once again, another demographic expansion that particularly affected the coastal villages and that meant that Torredembarra increased four-fold during the 18th century. In 1750, one third of the population of Torredembarra lived outside the walls and, during the last third of the 18th century, half the local population already resided in the first area of expansion.

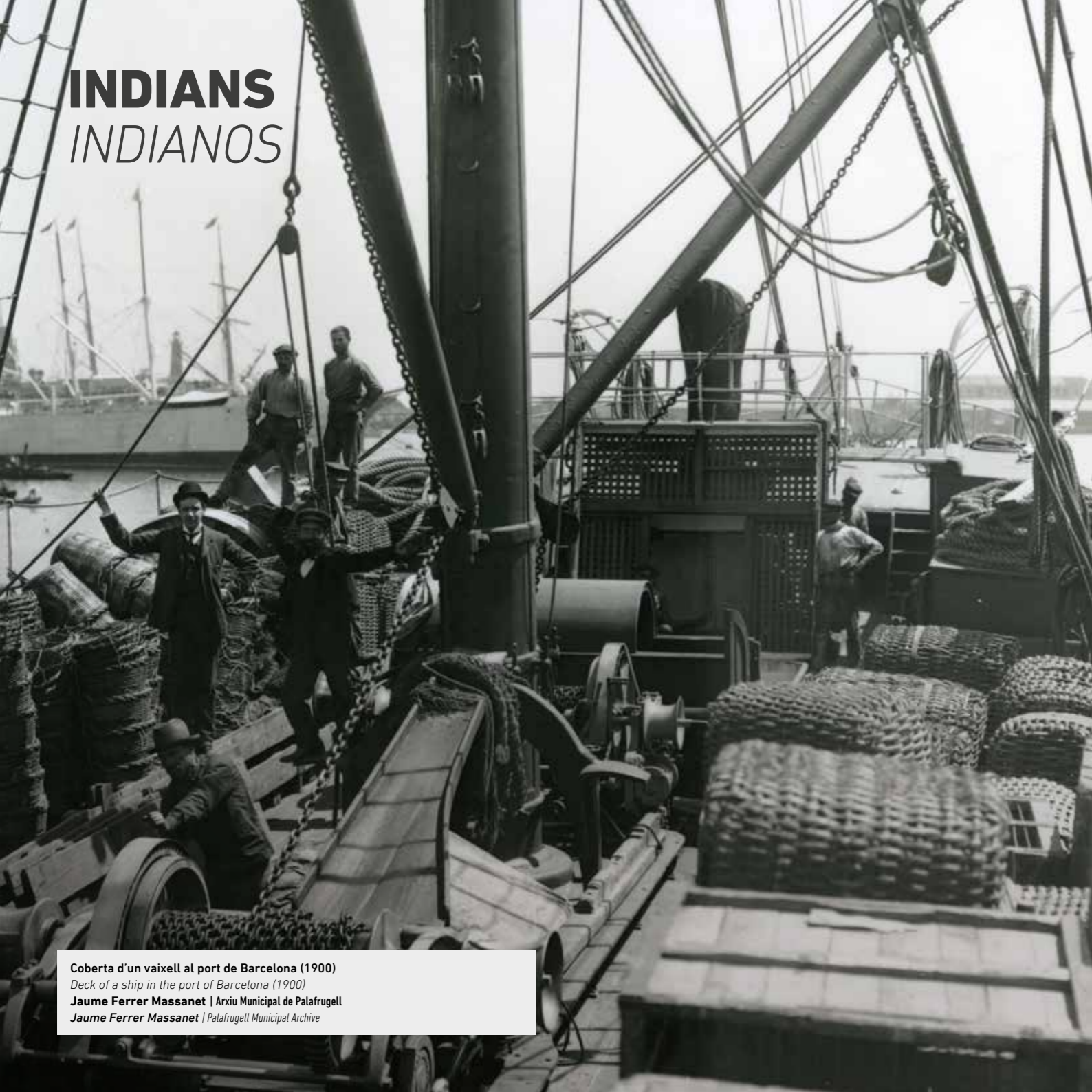
A 2004±
Vista actual del carrer del Freginal
A view of Freginal street today
Ferran Aguilar | Regidoria de Turisme
Ferran Aguilar | Tourism Department

B 1647±
Plànol perfil de Torredembarra
A cross-section map of Torredembarra
Chevalier Beaulieu | Arxiu Municipal de Torredembarra
Chevalier Beaulieu | Torredembarra Municipal Archive

C 1950±
Carrer del Freginal
Freginal street
Josep Farré Morán | Fons Maria Farré Morán
Josep Farré Morán | Source: Maria Farré Morán

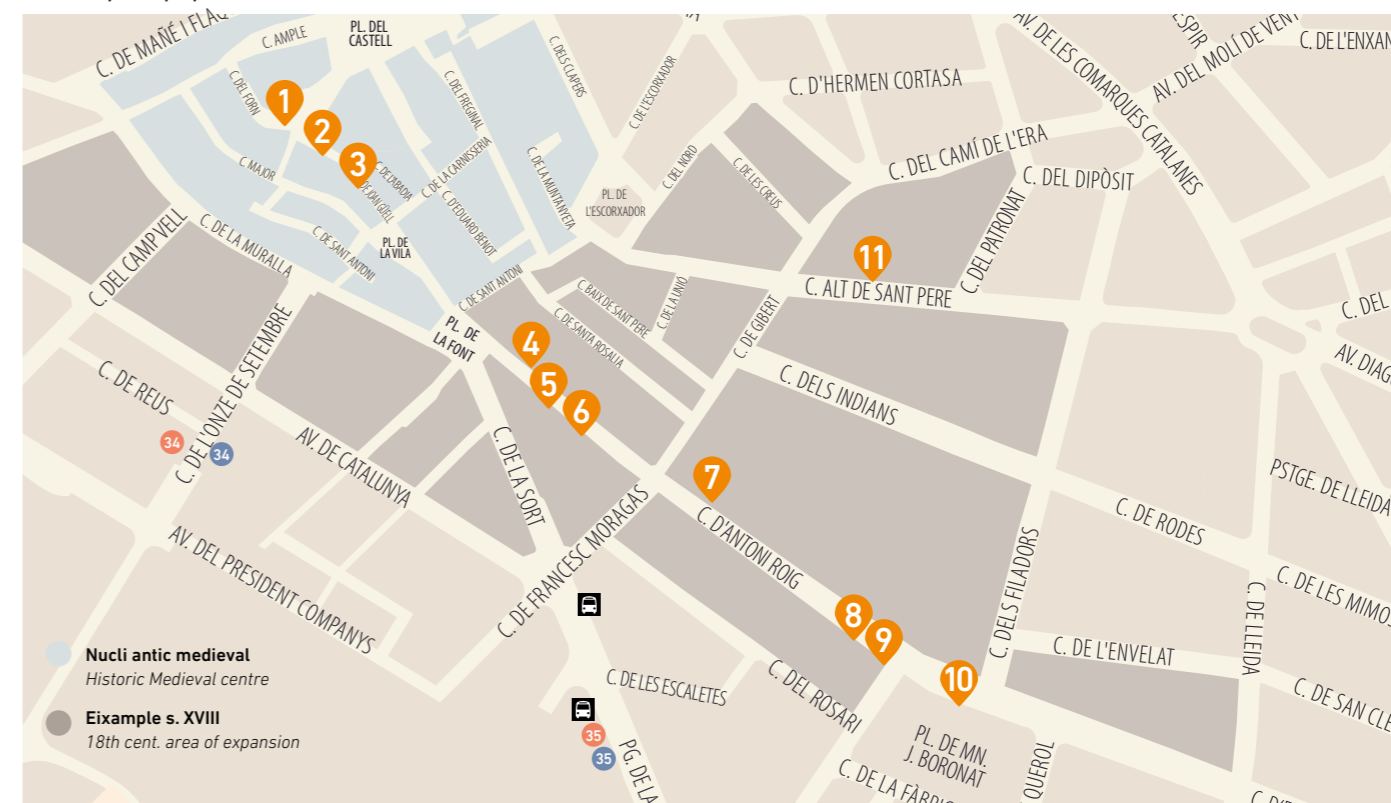
D 1924±
Carrer Alt de Sant Pere
Alt de Sant Pere street
Carles Ferrari | Llibre Imatges per recordar Torredembarra: 1900-1975
Carles Ferrari | The book Imatges per recordar Torredembarra: 1900-1975

INDIANS INDIANOS

Coberta d'un vaixell al port de Barcelona (1900)
Deck of a ship in the port of Barcelona (1900)
Jaume Ferrer Massanet | Arxiu Municipal de Palafrugell
Jaume Ferrer Massanet | Palafrugell Municipal Archive

Indians: Spanish people who went to the Americas to make their fortune.

- 1** Ruta dels Indians
Route of the Indians
- 2** Casa natal de Joan Mañé i Flaquer
Birthplace of Joan Mañé i Flaquer
- 3** Casa natal de Joan Güell
Birthplace of Joan Güell
- 4** Casal natal d'Antoni Roig
Birthplace of Antoni Roig
- 5** Casa pairal dels Casas
Manor house of the Casas family
- 6** Ca l'Huguet
Ca l'Huguet house
- 7** Cal Gallart, Cal Panxo i Cal Tarragoní
Cal Gallart, Cal Panxo and Cal Tarragoní houses
- 8** Cal Siesa i Cal Ventura Marxant
Cal Siesa and Cal Ventura Marxant houses
- 9** Ruta dels Indians
Route of Los Indianos
- 10** Residència Pere Badia
The Pere Badia Home
- 11** Patronat Antoni Roig
Antoni Roig trust

Punt de sortida Starting point	Carrer Joan Güell Joan Güell street	
Desnivell Elevation	Pla Flat	
Terreny Land	Pavimentat Paved	
Duració a peu Duration on foot	15 min	
Longitud Length	0,9 km 0.9 km	
Dificultat Difficulty	Baixa Low	Apte / Suitable
Punts d'interès Points of interest	9	

- Visites guiades concertades:**
Regidoria de Turisme.
Tel. 977 64 45 80
- Com arribar-hi**
- **1 2** Bus urbà, línies 1 i 2.
 - Companyia busos Penedès.
 - Estació de tren de Torredembarra.
 - En cotxe per l'AP-7, N-340, T-214 i T-210.

- Arranged guided tours:**
Tourism Department.
Tel. 977 64 45 80
- How to arrive**
- **1 2** Urban bus service, lines 1 and 2.
 - Penedès bus company.
 - Torredembarra railway station.
 - By car on the AP-7, N-340, T-214 and T-210.

RUTA DELS INDIANS DE TORREDEMBARRA

ROUTE OF THE INDIANOS FROM TORREDEMBARRA

Com en altres viles costaneres de Catalunya, a Torredembarra hi trobarem una rica herència del passat indià. Van ser molts els torrencs que van anar a buscar un futur millor a l'altra banda de l'Atlàntic. L'acabament de la Guerra de Successió (1700-1714) va tenir una conseqüència indirecta per a la vila que va acabar convertint-se en una població oberta al comerç. Les noves autoritats borbòniques van sotstreure el dret d'entrada de mercaderies a la duana marítima de Tarragona i el van concedir en exclusiva a Torredembarra. A partir de llavors, la localitat va atraure comerciants d'altres localitats del Camp de Tarragona i també d'Itàlia. Però també un gran nombre de torrencs, fins llavors pagesos o mariners, van dedicar-se al comerç marítim.

El 1771 el port de Tarragona va recuperar el dret d'entrada. Set anys després, el rei Carles III va promulgar el Decret de Lliure Comerç i va començar l'emigra-

ció catalana cap a Amèrica. En el llibre parroquial de 1786 trobem que aquell any hi havia 125 torrencs a Amèrica. Els experts apunten que hi van anar bastants més. Algunes fonts apunten a 500. Fins a mitjan XIX van ser molts els torrencs que van viatjar a l'altra banda de l'Atlàntic.

Les principals cases relacionades amb el món indià que podreu trobar al carrer d'Antoni Roig són: la casa pairal dels Casas, Ca l'Huguet, la casa natal d'Antoni Roig, Cal Gallart, Cal Panxo, Cal Tarragoní, Cal Siesa i Cal Ventura Marxant.

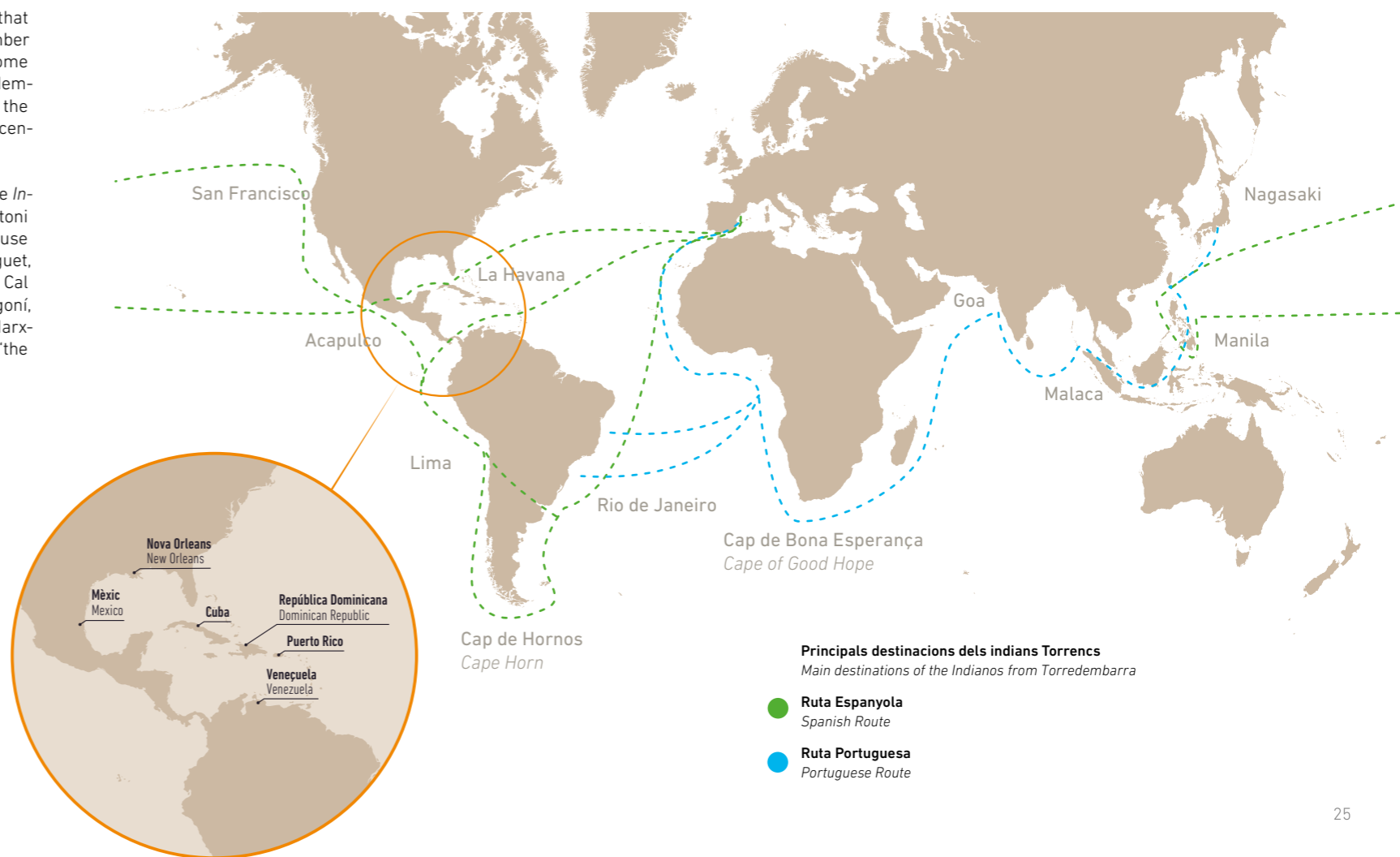
Like other coastal towns in Catalonia, Torredembarra has a rich heritage of *Indiano* history. Many locals went in search of a better future on the other side of the Atlantic. The end of the War of Succession (1700-1714) had an indirect effect on the town, which became a town open to trade. The new Bourbon authorities took away the right of entry of goods from the Tarragona maritime customs house and gave it exclusively to Torredembarra. From then on, the town attracted traders from other parts of the Camp de Tarragona region, as well as from Italy. A large number of locals who had previously been farmers or sailors also started dealing in the seafaring trade.

In 1771, the port of Tarragona recovered the right of entry. Seven years later, King Charles III of Spain enacted the Decree of Free Trade, prompting the start of Catalan emigration to the Americas. The 1786 parish records show that there were 125 Torredem-

barra locals in the Americas that year. Experts say that this number was considerably higher. Some sources say 500. Many Torredembarra locals travelled across the Atlantic up to the mid-19th century.

The main houses related to the *Indianos* that can be found on Antoni Roig street are: the manor house of the Casas family, Ca l'Huguet, the birthplace of Antoni Roig, Cal Gallart, Cal Panxo, Cal Tarragoní, Cal Siesa and Cal Ventura Marxant ("Cal" in Catalan means "the house of").

Vaixells mercants fondejats abans d'iniciar la travessa
Merchant ships anchored before the start of the voyage
Editor Hermenegildo Miralles | Col·lecció Panorama Nacional. Col. Pere Pont
Published by Hermenegildo Miralles | Panorama Nacional Collection. Cont. Pere Pont

CASA NATAL DE JOAN GÜELL

BIRTHPLACE OF JOAN GÜELL

Joan Güell i Ferrer va néixer el 1800 i, de ben jove, el 1809, s'inicià en el negoci del seu pare, el comerciant Pau Güell i Roig, emigrat a la República Dominicana. Però molt aviat va tornar a Catalunya, amb la finalitat de fer estudis de pilot a l'Escola de Nàutica de Barcelona. En morir el seu pare, arruïnat, es traslladà a Cuba el 1818, on residí més de quinze anys. A partir de 1821 es dedicà de ple a l'activitat empresarial: va arribar a monopolitzar pràcticament el comerç de les mercaderies que arribaven al port de l'Havana i s'enriquí força. Entre els negocis de Güell hi havia el de la compra i venda d'esclaus.

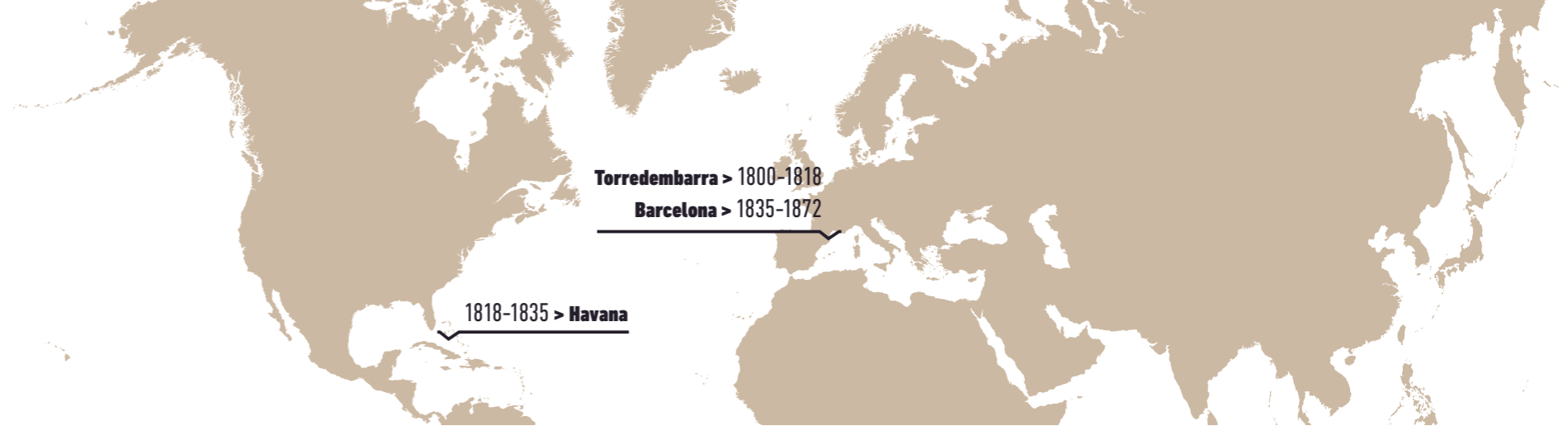
El 1835 va tornar de nou a Barcelona amb una fortuna considerable, que reinvertí, i esdevingué cap d'una important dinastia d'industrials i financers. El 1840 va fundar la fàbrica de filats El Vapor Vell de Sants, dedicada a la fabricació de pana i teixits de cotó i el 1855 va crear la Ma-

quinista Terrestre y Marítima. Figura entre els fundadors de l'Institut Industrial de Catalunya i entre els del Foment de la Producció Nacional. Fou capdavanter de la política proteccionista que propugnava la nova burgesia industrial catalana davant el govern de Madrid i, a més, regidor de Barcelona i dues vegades diputat per Barcelona a les Corts de Madrid i, més tard, senador. Va morir el 1872. El seu retrat penja de la Galeria de Catalans Il·lustres de l'Ajuntament de Barcelona, igual que el de Joan Mañé i Flaquer, que va néixer a la casa del costat.

Joan Güell i Ferrer was born in 1800 and, from an early age in 1809 started working in the business of his father, the merchant Pau Güell i Roig, who had emigrated to the Dominican Republic. He soon returned to Catalonia however to study to become a maritime pilot at the Nautical School of Barcelona. Upon the death of his father, a bankrupt Joan Güell moved to Cuba in 1818, where he lived for over fifteen years. From 1821 he threw himself head-on into business: he came to monopolise almost the entire goods trade at the port of La Havana and became rich. Güell's businesses included the buying and selling of slaves.

In 1835, he returned to Barcelona with a considerable fortune, which he reinvested to become the head of an important industrial and financial dynasty. In 1840, he founded the textile factory El Vapor Vell de Sants, which dealt in the production of velvet and cotton fabrics, and in 1855 he estab-

lished the company known as La Maquinista Terrestre y Marítima. He was one of the founders of the Industrial Institute of Catalonia and of the Fomento de la Producción Nacional Corporation. He was an advocate for the protectionism policy defended by the new Catalan industrial bourgeoisie before the government in Madrid, as well as a councillor in Barcelona and twice a member of parliament for Barcelona in Madrid before later becoming a senator. He died in 1872. His portrait hangs in the Gallery of Famous Catalans in Barcelona City Hall, along with that of Joan Mañé i Flaquer, who was born in the house next door.

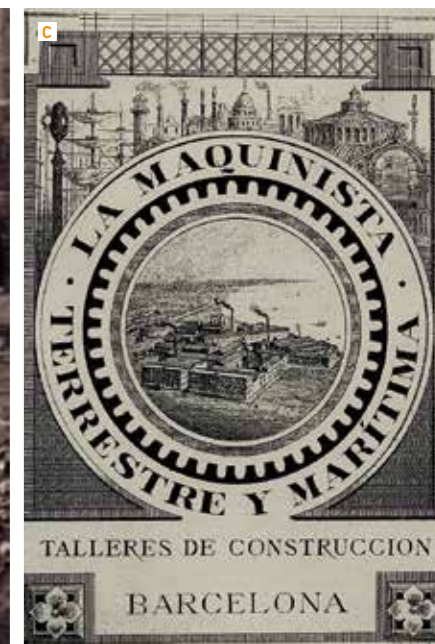
A
2010±

Vista actual de la casa natal de Joan Güell
A view of Joan Güell's birthplace today
Anna F. | Arxiu Municipal de Torredembarra
Anna F. | Torredembarra Municipal Archive

B
1860±

Joan Güell
Joan Güell
Desconegut | Arxiu Fototeca.cat
Unknown | Fototeca.cat archive

C
1882±

La Maquinista Terrestre y Marítima
Maquinista Terrestre Marítima
Gravat d'Antoni Castelucio i J. Nicolau | Arxiu Fototeca.cat
Print by Antoni Castelucio and J. Nicolau | Fototeca.cat archive

CASA NATAL DE JUAN MAÑÉ I FLAQUER

BIRTHPLACE OF JUAN MAÑÉ I FLAQUER

Joan Mañé i Flaquer va néixer a Torredembarra l'any 1823, fill d'un comerciant de gra, natural d'Altafulla, que havia estat uns anys a l'Argentina i que després s'havia establert a Torredembarra. Quan el jove Joan tenia 13 anys, el seu pare, d'idees liberals, i com a conseqüència de la Primera Guerra Carlina, va traslladar el negoci familiar a Tarragona buscant més seguretat. Als vint anys, Mañé i Flaquer va marxar a Barcelona, on va iniciar una prolífica carrera en el món del periodisme que el va portar a col·laborar amb diversos mitjans.

El 1847, va entrar al *Diario de Barcelona* on va exercir de crític teatral, convertint-se amb el temps en home de confiança del propietari, Antoni Brusi i Ferrer, que el va nomenar director el juliol del 1865, un càrrec que va mantenir fins a la seva mort, el 1901. Joan Maragall fou secretari de Mañé i Flaquer durant anys. També va ser catedràtic de

la universitat i director de l'Institut Barcelonès. Les seves obres més importants són: *La revolución de 1868 juzgada por sus autores* (1876), *La paz y los fueros* (1876) i *El oasis: viaje al país de los fueros (Provincias Vascongadas y Navarra)* (1876-80).

A Torredembarra hi va retornar alguns cops, com ho testimonien les cròniques de la festa major de Santa Rosalia, que va escriure el 1852 i 1853. El seu retrat penja de la Galeria de Catalans Il·lustres de l'Ajuntament de Barcelona, igual que el de Joan Güell, que va néixer a la casa del costat.

Joan Mañé i Flaquer was born in Torredembarra in 1823, the son of a cereal merchant from Altafulla who had spent several years in Argentina before settling in Torredembarra. When Joan was 13, his liberally-minded father moved the family business to Tarragona in search of greater security, as a result of the First Carlist War. At the age of twenty, Mañé i Flaquer moved to Barcelona where he began a prolific career in journalism that led him to work with different media.

In 1847, he joined *El Diario de Barcelona* where he was a theatre critic and became the right-hand man of the owner, Antoni Brusi i Ferrer, who appointed him as director in July 1865, a post he held until his death in 1901. Joan Maragall was Mañé i Flaquer's secretary for years. He was also a university professor and director of the Barcelona Institute. His most important works include: *La revolución de 1868 juzgada por sus autores* (1876), *La paz y los fueros*

(1876) and *El oasis: viaje al país de los fueros (Provincias Vascongadas y Navarra)* (1876-80).

He returned to Torredembarra several times, writing the chronicles for the main festivities of Santa Rosalia in 1852 and 1853. His portrait hangs in the Gallery of Famous Catalans in Barcelona City Hall, along with that of Joan Güell, who was born in the house next door.

Exemplars del *Diario de Barcelona*
Copies of *El Diario de Barcelona*

A
1885±
Joan Mañé i Flaquer
Joan Mañé i Flaquer
Desconegut | Arxiu Municipal de Torredembarra
Unknown | Torredembarra Municipal Archive

B
1898±
Retrat de Joan Mañé i Flaquer
"Retrato de Joan Mañé i Flaquer"
Ramon Casas | Museu Nacional d'Art de Catalunya
Ramon Casas | National Art Museum of Catalonia

C
2018±
Casa natal de Joan Mañé i Flaquer
Birthplace of Joan Mañé i Flaquer
Esgràfig | Esgràfig
Esgràfig | Esgràfig

CASA NATAL D'ANTONI ROIG

BIRTHPLACE OF ANTONI ROIG

En el número 19 del carrer, que anys després portaria el seu nom i que llavors era conegut com a carrer Nou, va néixer el 22 de juny de 1817 Antoni Roig i Copons, en el si d'una família de mariners i pagesos. L'Ajuntament de Torredembarra hi va posar una placa commemorativa dedicada a Antoni Roig per la Festa Major de 1892.

Va ser el vuitè fill d'Antoni Roig i Rita Copons i només ell va arribar a l'edat adulta. El pare era mariner i comerciant i Antoni Roig ja tenia familiars comerciant a Puerto Rico i Cuba. De la seva joventut i la seva estada a Amèrica en sabem poc, però la seva fortuna sembla procedir d'activitats bancàries i inversions. Roig va estar a Cuba (Matanzas i Guarabacoa) i també als Estats Units. Va deixar escrit el seu testament el juliol de 1878 i va morir el 6 de novembre de 1885 al seu domicili particular del número 17 del carrer Reial

de Barcelona, on s'havia establert en tornar d'Amèrica a la dècada dels seixanta.

Antoni Roig va deixar un extens i detallat testament, en el qual, a més d'altres accions filantròpiques, donava més de 500.000 pessetes per a la creació d'un Patronat a Torredembarra dedicat a la instrucció pública i al dot de les joves pobres que es casaven. Roig va nomenar Ramon Casas Gatell, amb qui l'unia una estreta amistat, com un dels marmessors del seu testament i encarregat de garantir el compliment de les seves voluntats.

Antoni Roig i Copons was born on 22nd June 1817 at number 19 of the street that was to be named after him years later and that was then known as Carrer Nou street, in the bosom of a family of sailors and farmers. Torredembarra Council erected a commemorative plaque dedicated to Antoni Roig during the Main Festivities of 1892.

He was the eighth child of Antoni Roig and Rita Copons, and the only one to reach adulthood. His father was a sailor and merchant, and Antoni Roig had relatives who traded in Puerto Rico and Cuba. Little is known of his youth and of his stay in the Americas, but his fortune seems to have come from banking and investment. Roig was in Cuba (Matanzas and Guarabacoa) and in the United States. He left his last will and testament in July 1878 and died on 6th November 1885 at his private home at number 17 on Carrer Reial street in Barcelona, where he

moved upon his return from the Americas in the 1860s.

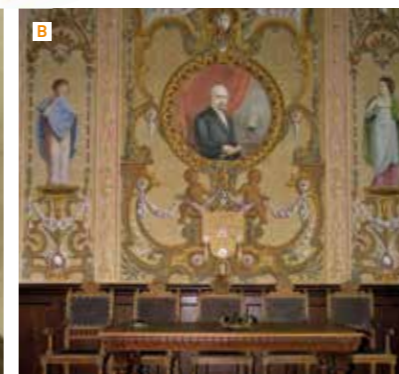
Antoni Roig left an extensive, detailed will in which, as well as other philanthropic gestures, he donated over 500,000 pesetas to the creation of a Trust in Torredembarra for public education and for the dowry of poor youngsters who got married. Roig appointed Ramon Casas Gatell, with whom he had a close friendship, as one of the executors of his will and responsible for ensuring his wishes were met.

Pàgina del testament d'Antoni Roig
A page from Antoni Roig's will

A
1870±
Antoni Roig
Antoni Roig
Photo Art Marsal
Photo Art Marsal

B
2013±
Sala noble del Patronat
The Great Hall of the Trust
Ferran Aguilar | Regidoria de Turisme
Ferran Aguilar | Tourism Department

C
2005±
Dot matrimonial femení
Ladies' dowry
Eloi Figuerola | Esgràfic
Eloi Figuerola | Esgràfic

D
2013±
Patronat Antoni Roig
Antoni Roig Trust
Anna F. | Ajuntament de Torredembarra
Anna F. | Torredembarra Council

CASA PAIRAL DELS CASAS

MANOR HOUSE OF THE CASAS FAMILY

La casa pairal dels Casas es va construir al segle XVIII, quan Torredembarra s'expandeix fora de les seves muralles. Actualment ocupa el número 16 del carrer d'Antoni Roig. En el portal encara hi trobem ben visible una data: 1784. La casa la va fer construir Joan Casas Fontanilles, abans de tornar d'Amèrica, on van anar després els seus fills, Joaquim i Ramon Casas Gatell, ja nascuts en aquesta casa. En retornar de Cuba a mitjan del segle XIX, ja enriquits, els germans Casas hi van fer obres de millora a l'interior —a les sales i el jardí—, però la façana va quedar igual, mantenint la sobrietat originària. Els germans Casas ja residien llavors a Barcelona i a la casa pairal torrenca hi vivien germanes i nebots.

A la casa pairal dels Casas hi trobem una planta baixa amb dos cups, entresòl, primer pis i golfes, amb un pati posterior. L'habitatge té una superfície de 171 metres quadrats i el pati de

198. L'entrada és espaiosa, el sostre alt i hi ha un balcó interior a l'entresòl per controlar l'entrada. També hi podem apreciar arcades tant als baixos com al primer pis.

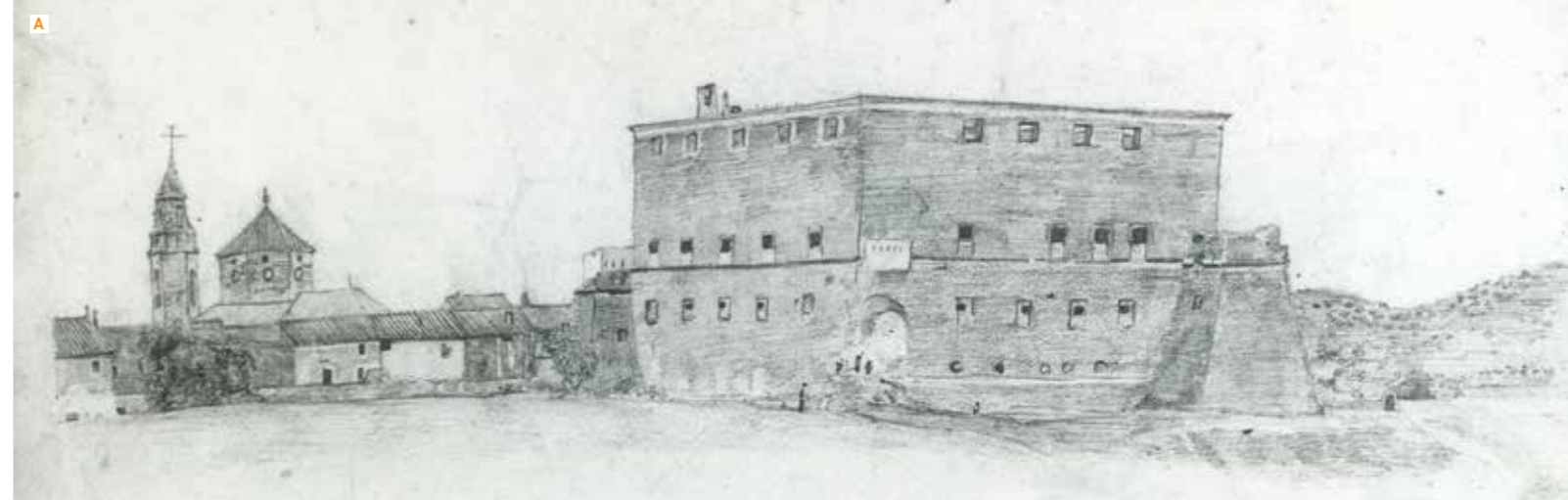
En aquesta casa hi va passar els estius de la seva infantesa i joventut el pintor Ramon Casas Carbó (1866-1932), fill de Ramon Casas Gatell, que va travar una sòlida i duradora amistat amb el polifacètic Pere Romeu (1862- 1908), propietari de la mítica taverna barcelonina Els Quatre Gats, epicentre del modernisme català. L'avi de Romeu, l'enriquit indià Josep Borràs, vivia a la casa del costat, l'actual número 14. El fill de Joaquim Casas Gatell, Joaquim Casas Carbó (1858 1943), va heretar la casa del carrer d'Antoni Roig i el 1935 la va vendre a Josep Montseny Martí.

The manor house of the Casa family was built in the 18th century when Torredembarra was extended outside its walls. It is currently at number 16 on Antoni Roig street. A date can still be easily seen on the doorway: 1784. The building of the house was commissioned by Joan Casas Fontanilles before returning from the Americas, where he was followed by his sons Joaquim and Ramon Casas Gatell, who had been born in this house. On returning from Cuba in the mid-19th century, the wealthy Casas brothers made improvements to the interior —the rooms and the garden—, but the façade remained the same, keeping its original soberness. The Casas brothers were then living in Barcelona and the manor house in Torredembarra was home to their sisters, nephews and nieces.

The manor house of the Casas family includes a ground floor with two wine cellars, a mezzanine, a first floor and a loft, with a rear yard. The house stands on

171 square metres with a 198 square-metre yard. The entrance is spacious, the ceilings high and there is an indoor balcony on the mezzanine that looks down over the entrance. There are also arcades on both the ground floor and first floor.

The artist Ramon Casas Carbó (1866-1932), son of Ramon Casas Gatell, spent the summers of his childhood and youth in this house. He formed a strong, long-lasting friendship with the multi-talented Pere Romeu (1862- 1908), owner of the legendary inn in Barcelona known as Els Quatre Gats, the epicentre of Catalan modernism. Romeu's grandfather, the wealthy *Indiano* Josep Borràs, lived in the house next door, now number 14. Joaquim Casas Gatell's son, Joaquim Casas Carbó (1858 1943), inherited the house on Antoni Roig street and sold it to Josep Montseny Martí in 1935.

A
1897±

Dibuix de Torredembarra fet per Ramon Casas als 15 anys
Drawing of Torredembarra by Ramon Casas when he was 15
Ramon Casas | Mont Sant Benet
Ramon Casas | Mont Sant Benet

B
1908±

Autoretrat de Ramon Casas Carbó
Self-portrait of Ramon Casas Carbó
Ramon Casas | Museu Nacional d'Art de Catalunya
Ramon Casas | National Art Museum of Catalonia

C
2017±

Pati entrada
Entrance yard
Anna F. | Arxiu Municipal de Torredembarra
Anna F. | Torredembarra Municipal Archive

D
2017±

Pati posterior
Rear yard
Anna F. | Arxiu Municipal de Torredembarra
Anna F. | Torredembarra Municipal Archive

CA L'HUGUET

CA L'HUGUET HOUSE

La casa pairal dels Huguet està situada al número 18 de l'actual carrer d'Antoni Roig. De l'entrada en destaquen uns serigrafats senyorials i una llinda amb la data 1891. No queda clar quan els Huguet van anar a viure a aquesta casa. Abans vivien al l'actual número 22 d'aquest carrer. La memòria familiar apunta que és molt probable que anessin a viure al número 18, força abans del 1891 que assenyalava la data de l'entrada, perquè la factura de la casa seria prou anterior a l'acabament de la façana tal com la coneixem ara.

Va ser al segle XVIII quan els Huguet van prosperar econòmicament, gràcies al comerç de vi amb Cuba des de la platja de Torredembarra. Aquesta família va saber aprofitar l'exclusivitat de la duana torrenca en detriment de Tarragona, una decisió presa per la Corona borbònica després de la Guerra de Successió. La duana de Torredembarra va generar un boom econòmic al

municipi i els Huguet, tradicionalment mestres d'obra, es van convertir en comerciants d'ultramar. Alguns membres de la nissaga familiar es van establir a Cuba, mentre que els hereus dirigien negocis familiars des de Torredembarra. Descendents dels Huguet indians, encara viuen a Cuba i als Estats Units.

Els Huguet van ser mecenes dels castellers i fundadors del primer club de futbol de la vila, la Unió Deportiva Torredembarra el 1929. Esteve Huguet Borràs en va ser el primer president.

The manor house of the Huguet family is at number 18 of what is now Antoni Roig street. The entrance includes some majestic sgraffiti and a lintel with the date 1891. It is not clear when the Huguet family moved to this house. They previously lived at what is now number 22 on this same street. Family recollections point to them most likely moving to number 18 quite a long time before the 1891 indicated at the entrance, because the style of the house is from quite considerably before the finish of the façade as it is known today.

The Huguet family began to prosper financially in the 18th century thanks to the wine trade with Cuba from Torredembarra beach. The family made the most of the exclusivity of the Torredembarra customs house to the detriment of Tarragona, a decision made by the House of Bourbon after the War of Succession. The Torredembarra customs house triggered an economic boom in the

town and the Huguet family, traditionally master builders, became overseas merchants. Some members of the family dynasty settled in Cuba, whereas the heirs managed the family businesses from Torredembarra. Descendants of the Huguet family who emigrated to the Americas still live in Cuba and in the United States.

The Huguet family were patrons of the *castellers* (human towers) and founders of the town's first football club, *Unión Deportiva Torredembarra*, in 1929. Esteve Huguet Borràs was the club's first chairman.

"Cal" in Catalan means "the house of".

A
2018±

Boters treballant a la platja
Coopers working on the beach
Desconegut | Rosa Martí Gras
Unknown | Rosa Martí Gras

B
2018±

Vista actual de Ca l'Huguet
A view of Ca l'Huguet today
Esgràfig | Esgràfig
Esgràfig | Esgràfig

C
1920±

Carrer Nou, actual Antoni Roig
Carrer Nou street, now Antoni Roig street
www.todocolecciones.net | Arxiu Municipal de Torredembarra
www.todocolecciones.net | Torredembarra Municipal Archive

CAL GALLART, CAL PANXO I CAL TARRAGONÍ

CAL GALLART, CAL PANXO AND CAL TARRAGONÍ HOUSES

Francisco Gatell Badia "Panxo"
Francisco Gatell Badia "Panxo"
Desconegut | A. Vilaseca
Unknown | A. Vilaseca

Joan Gibert Cisneros
Joan Gibert Cisneros
Desconegut | A. Vilaseca
Unknown | A. Vilaseca

A
2017 ±
Habitació de Cal Panxo
A room in Cal Panxo
Desconegut | A. Vilaseca
Unknown | A. Vilaseca

B
2017 ±
Pati de Cal Panxo
The yard at Cal Panxo
Anna F. | Arxiu Municipal de Torredembarra
Anna F. | Torredembarra Municipal Archive

C
1940 ±
Farmàcia Gibert
Gibert Chemist's
Desconegut | A. Vilaseca
Unknown | A. Vilaseca

CAL GALLART

Situada a l'actual número 43 del carrer d'Antoni Roig, és una casa que va ser construïda el darrer terç del segle XVIII. A finals del segle XIX, Trinidad Gallart, farmacèutic originari de Tremp, va comprar la casa a Juan Gatell Badia, un dels fundadors del Banc de Tarragona. Gallart va establir-hi una farmàcia als baixos. L'any 1932 la farmàcia fou traspasada al farmacèutic Pérez Iborra. En els anys setanta, la família Gallart va vendre la casa a la família Duran.

Cal Gallart té un ampli jardí, com les grans cases indianes a Torredembarra, dos pisos i golfes. Al primer pis hi havia cuina, menjador, dos dormitoris i bany, mentre que al segon pis hi trobàvem un saló de ball, on es realitzaven festes privades, dues habitacions i un bany.

CAL PANXO

Construïda al darrer terç del segle XVIII, aquesta casa d'origen indià, ubicada en el número 45 de l'actual carrer d'Antoni Roig, va passar per diversos propietaris fins que, el 1861, la va adquirir Francisco Gatell Badia "Panxo", fabricant de teixits, fill i net de mariners que havien fet fortuna a Amèrica i nebot de Juan Gatell Badia, propietari de Cal Gallart. Quan la va adquirir, el nou propietari hi va fer obres, de les quals encara se'n conserven documents, i en què demanava "una cuina com la de Joan Gibert", que era la casa veïna, actualment coneguda com a Cal Tarragoní.

Darrera el jardí s'hi trobava la sínia coneguda com "La Sínia dels Indians", que era emprada per diversos veïns. La casa consta d'uns baixos, un primer pis amb menjador, cuina i dues habitacions petites i una segona planta amb tres habitacions i unes golfes. L'any 1936, la casa va ser confiscada pel Partit Obrer d'Unificació Marxista (POUM). Al balcó del primer pis encara s'hi pot veure l'anella on penjaven la bandera del POUM. Després de la guerra la família va recuperar la propietat de la casa.

CAL TARRAGONÍ

Situada en el número 49 de l'actual carrer d'Antoni Roig, aquesta casa té un origen indià. El seu primer propietari va ser Joan Gibert Cisneros, farmacèutic i germà d'Antoni Gibert, un dels indians importants de Torredembarra. Cal Tarragoní agafa el nom de la família que va adquirir la casa l'any 1914. Els avantpassats d'aquesta família, originària de la Pobla de Montornès, van marxar a Tarragona durant una de les carlinades, i després, quan van tornar, es van establir a Torredembarra. Joan Soler Güell va comprar aquesta casa a Francisco Simó Martori, casat amb Enriqueta Huguet Borràs, que residien a Porrera (Priorat). La casa té dos pisos i golfes, però en destaca sobretot un jardí indià, que en l'actualitat conserva encara l'ambient d'èpoques passades.

CAL GALLART

Located at what is now number 43 on Antoni Roig street, this house was built during the last third of the 18th century. In the late 19th century, Trinidad Gallart, a chemist from Tremp, bought the house from Juan Gatell Badia, one of the founders of the Bank of Tarragona. Gallart set up a chemist's on the ground floor. In 1932, the chemist's was sold to the chemist Pérez Iborra. In the seventies, the Gallart family sold the house to the Duran family.

Cal Gallart has a large garden, just like all the large *Indianos* houses in Torredembarra, two floors and an attic. The first floor was home to a kitchen, a dining room, two bedrooms and a bathroom, whereas the second floor had a ballroom where private parties were held, two bedrooms and a bathroom.

CAL PANXO

Built in the last third of the 18th century, this *Indiano* house located at number 45 of what is now Antoni Roig street went through the hands of several owners before being purchased in 1861 by Francisco Gatell Badia "Panxo", a textile manufacturer and son and grandson of sailors who had made their fortune in the Americas, and the nephew of Juan Gatell Badia, the owner of Cal Gallart. When he bought it, the new owner did some work of which records still remain and that asked for "a kitchen like Joan Gibert's", which was the house next door that is now known as Cal Tarragoní.

Behind the garden was the water wheel known as "the *Indianos* waterwheel" which was used by different neighbours. The house consists of a ground floor, a first floor with a dining room, kitchen and two small bedrooms, and a second floor with three bedrooms and an attic. In 1936, the house was confiscated by the Workers Party of Marxist Unification (POUM). The ring where the POUM's flag hung can still be seen on the first-floor balcony. After the war, the family recovered ownership of the house.

CAL TARRAGONÍ

This *Indiano* house is located at number 49 on what is now Antoni Roig street. Its first owner was Joan Gibert Cisneros, a chemist and brother of Antoni Gibert, one of the important *Indianos* of Torredembarra. Cal Tarragoní is named after the family who bought the house in 1914. The ancestors of this family, originally from La Pobla de Montornès, moved to Tarragona during one of the Carlist Wars and afterwards, when they returned, they settled in Torredembarra. Joan Soler Güell bought the house from Francisco Simó Martori, the husband of Enriqueta Huguet Borràs who lived in Porrera (Priorat). The house has two floors and an attic, but of most interest is the *Indiano* garden that still preserves the atmosphere of times gone by.

"Cal" in Catalan means "the house of".

CAL SIESA I CAL VENTURA MARXANT

CAL SIESA AND CAL VENTURA MARXANT HOUSES

CAL SIESA

Cal Siesa, situada en el número 86 del carrer Antoni Roig, agafa aquesta denominació de qui la va comprar a finals del segle XIX, Joaquim Rovira Olivé, registrador de la propietat, que havia exercit en diferents localitats abans que a Torredembarra. Una d'aquestes localitats era Cieza (Múrcia), i Cal Siesa és l'adaptació que els seus convilatans van fer de l'anterior destí laboral del propietari. És una casa que segueix els canons dels edificis indians de finals del segle XVIII i inicis de XIX, amb planta baixa, dos pisos i golfes. A més, darrere de la casa hi havia un hort que ara és un jardí.

CAL VENTURA MARXANT

Cal Ventura Marxant, ubicada en el número 88 del carrer Antoni Roig, té una estructura diferent, amb un entresòl on residia el servei i que disposava d'un accés diferent del de la planta principal. D'aquesta casa destaca especialment l'enrajolat de l'entrada i el de la gran sala principal, que té més de quatre metres d'alçada. En algun moment, les antigues golfes van ser transformades en habitatge.

En el anys quaranta, Francisco Solà va vendre la casa a Bonaventura Farré, conegut popularment com a Ventura Marxant, membre d'una família de comerciants de Torredembarra, els Farré, que tenien el renom de Cal Marxant.

CAL SIESA

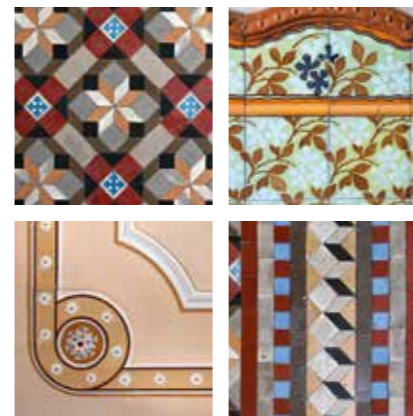
Located at number 86 on Antoni Roig street, the Cal Siesa house takes its name from its buyer in the late 19th century, Joaquim Rovira Olivé, a property registrar who had worked in different towns before arriving in Torredembarra. One of these towns was Cieza (Murcia), and Cal Siesa is the adaptation that his fellow citizens gave to the owner's former workplace. The house follows the canons of the late 18th century and early 19th century *Indiano* buildings, with a ground floor, two upper floors and an attic. What's more, behind the house was a vegetable plot that is now a garden.

CAL VENTURA MARXANT

Located at number 88 on Antoni Roig street, Cal Ventura Marxant has a different structure, with a mezzanine where the servants lived and that had a different entrance to that of the main floor. Particularly noteworthy in this house is the tiled floor in the entrance and in the main lounge, which stands more than four metres in height. At some stage, the former attic was turned into living space.

In the forties, Francisco Solà sold the house to Bonaventura Farré, who was commonly known as Ventura Marxant and was a member of a family of merchants from Torredembarra, the Farré family, who were given the nickname of Cal Marxant (In Catalan, "marxant" means merchant).

"Cal" in Catalan means "the house of".

Detalls de les rajoles i el sostre de Cal Ventura Marxant
Details of the tiles and the ceiling in Cal Ventura Marxant

A
2017±

Vista de la façana de Cal Ventura Marxant
A view of the façade of Cal Ventura Marxant house
Anna F. | Arxiu Municipal de Torredembarra
Anna F. | Torredembarra Municipal Archive

B
2017±

Entrada de Cal Ventura Marxant
The entrance of Cal Ventura Marxant house
Anna F. | Arxiu Municipal de Torredembarra
Anna F. | Torredembarra Municipal Archive

C
2017±

Gran sala principal de Cal Ventura Marxant
The main lounge in Cal Ventura Marxant house
Anna F. | Arxiu Municipal de Torredembarra
Anna F. | Torredembarra Municipal Archive

RUTA DELS INDIANS DE TORREDEMBARRA

ROUTE OF THE *INDIANOS* FROM TORREDEMBARRA

Com en altres viles costaneres de Catalunya, a Torredembarra hi trobarem una rica herència del passat indià. Van ser molts els torrencs que van anar a buscar un futur millor a l'altra banda de l'Atlàntic. Aquests indians hi anaven com a mariners i sobrecàrrecs per a la travessia, o per establir-s'hi com a comerciants o treballadors.

La majoria tenien una ocupació ja establerta i acordada abans de sortir cap a les Índies, mentre que els aventurers només eren una minoria. La meitat tenien com a destí Cuba, sobretot La Havana. La segona destinació era Puerto Rico (a San Juan hi va arribar a haver una important colònia torrenca). Després ja venien Veneçuela, Mèxic, Santo Domingo i Nova Orleans.

Durant els segles XVIII-XIX, s'hi van instal·lar al carrer Nou, actualment d'Antoni Roig, els indians i comerciants amb Amèrica que podien construir cases de

nova planta, ja que la pressió demogràfica havia omplert tots els buits dins de la muralla medieval. D'aquesta manera, es va convertir en el carrer més important de la vila, tant pel nombre d'habitants com per la importància social i econòmica dels seus veïns. Al carrer d'Antoni Roig hi podreu trobar algunes de les cases construïdes per indians que han arribat als nostres dies sense gaires canvis. Darrere de les cases hi havia horts. Actualment, en el tram situat entre els carrers de Gibert i de Filadors, se'n conserven alguns ara convertits en jardins.

Les principals cases d'indians que podreu trobar al carrer d'Antoni Roig són: la Casa Pairal dels Casas, Ca l'Huguet, la casa natal d'Antoni Roig, Cal Gallart, Cal Panxo, Cal Tarragoní, Cal Siesa i Cal Ventura Marxant.

Like other coastal towns in Catalonia, Torredembarra has a rich heritage of *Indiano* history. Many locals went in search of a better future on the other side of the Atlantic. These *Indianos* left as sailors and supercargos on the voyage, or to set up as merchants or workers.

Most already had a job ready and waiting for them before they left for the Indies, whereas only a minority left to try their luck. Half headed for Cuba, especially La Havana. The second most popular destination was Puerto Rico (there was a significant community from Torredembarra in San Juan). After this came Venezuela, Mexico, Santo Domingo and New Orleans.

During the 18th and 19th centuries, the *Indianos* and merchants with the Americas who were able to build new houses settled in Carrer Nou street –Antoni Roig street today— as demographic pressure had filled all the empty

spaces inside the medieval wall. It therefore became the most important street in the town, both for the number of inhabitants and for the social and economic importance of its neighbours. Some of the still relatively unchanged houses built by the *Indianos* can be found in Antoni Roig street. There were vegetable plots behind the houses. Some of these can still be seen in the area between Gibert street and Filadors street, although they are now gardens.

The main *Indianos* houses that can be found on Carrer d'Antoni Roig are: the manor house of the Casas family, Ca l'Huguet, the birthplace of Antoni Roig, Cal Gallart, Cal Panxo, Cal Tarragoní, Cal Siesa and Cal Ventura Marxant. ("Cal" in Catalan means "the house of").

A
1900±

Coberta d'un vaixell al port de Barcelona
The deck of a ship in the port of Barcelona
Jaume Ferrer Massanet | Arxiu Municipal de Palafrugell
Jaume Ferrer Massanet | Palafrugell Municipal Archive

B
1910±

Carrer Nou, actual Antoni Roig
Carrer Nou street, now Antoni Roig street
Fototípija Thomas | Esteve Morros Farréa
Fototípija Thomas | Esteve Morros Farréa

C
2017±

Pati de Cal Panxo
The yard at Cal Panxo
Anna F. | Arxiu Municipal de Torredembarra
Anna F. | Torredembarra Municipal Archive

RESIDÈNCIA PERE BADIA

THE PERE BADIA HOME

Construït a inicis del segle XIX, és un dels edificis més emblemàtics de Torredembarra. Originàriament un hospital dels pobres, s'ha convertit en la seu de diferents serveis i les noves instal·lacions construïdes en un edifici annex, s'han destinat a una residència per a la gent gran. L'edifici, funcional i de planta quadrada, va ser construït com a Hospital de Caritat amb el llegat de l'indià de Torredembarra Pere Badia. El claustre d'estil colonial és un monument protegit com a bé cultural d'interès local. Destaca el seu jardí.

L'edifici de la Fundació Pere Badia té els seus orígens en el llegat de Pere Badia, un indià enriquit a les colònies que, en el seu testament, va deixar els seus béns a la vila de Torredembarra per a la creació d'un Hospital de pobres. Pere Badia Escofet va néixer a Torredembarra l'11

de maig de 1747 i va dedicar-se al comerç, sobretot de tabac, amb constants viatges a Nova Orleans, on es va instal·lar. En tornar a Torredembarra, el 1792, va comprar un magatzem i va continuar dedicant-se al comerç. Va morir el 1801.

L'Hospital Pere Badia es va inaugurar parcialment el 1824. Trenta anys després, va ser molt útil durant la terrible epidèmia de còlera que va patir Torredembarra. Una altra data important és el 1877, quan arriben les Filles de la Caritat de Sant Vicenç de Paül, primer amb funcions assistencials a les quals s'hi van afegir més tard les d'ensenyament. Fins el 1975 va actuar com a escola i fins el 2000, com a llar d'infants.

Built in the early 19th century, this is one of the most emblematic buildings in Torredembarra. Originally a hospital for the poor, it has become the headquarters of different services and the new facilities built in an adjoining building are now an old people's home. The square, functional building was built as a Charity Hospital using the legacy of the *Indiano* from Torredembarra, Pere Badia. The colonial-style cloister is protected as a property of local cultural interest. Its garden is worth noting.

The Pere Badia Foundation building was established with the legacy of Pere Badia, an *Indiano* who made his fortune in the Americas and who left his assets in his will to the town of Torredembarra to create a Hospital for the poor. Pere Badia Escofet was born in Torredembarra on 11th May 1747 and worked in trade, especially of tobacco, constantly travelling

to New Orleans where he settled. He purchased a warehouse when he returned to Torredembarra in 1792 and continued in trade. He died in 1801.

The Pere Badia Hospital was partially opened in 1824. Thirty years later, it was extremely useful during the terrible cholera epidemic that hit Torredembarra. Another important date is 1877, when the Sisters of Charity of Saint Vincent De Paul arrived, first to offer care and later to teach. It remained a school until 1975 and a play-school until the year 2000.

A

1910 ±

Carrer Pere Badia

Pere Badia street

Fototipia Thomas | Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya

Fototipia Thomas | Institute of Photographic Studies of Catalonia

B

1950 ±

Carrer Pere Badia

Pere Badia street

Josep Farré Morán | Maria Farré Morán

Josep Farré Morán | Maria Farré Morán

C

2017 ±

Claustre de la Residència Pere Badia

Cloister of the Pere Badia Home

Anna F. | Arxiu Municipal de Torredembarra

Anna F. | Torredembarra Municipal Archive

PATRONAT ANTONI ROIG

ANTONI ROIG TRUST

Antoni Roig i Copons
Antoni Roig i Copons
Photo Art Marsal
Photo Art Marsal

Situat al carrer Alt de Sant Pere número 35, es tracta d'un edifici noble d'estil modernista que va ser construït, a finals del segle XIX, gràcies al llegat de l'indià torrenc Antoni Roig i Copons (1817-1885), que va tornar enriquit de la seva estada a Amèrica. En el seu testament, Roig va donar 500.000 pessetes per a la creació d'un Patronat que portaria el seu nom i que hauria de tenir una doble missió: donar educació als nens i nenes torrencs i proveir d'una dot a les donzelles pobres de la vila quan es casessin, tradició que avui en dia encara es conserva. A banda, deixava un llegat pel sou dels mestres i el material escolar.

En diferents punts de l'edifici es poden localitzar símbols evidents de la maçoneria. Antoni Roig va estar lligat als grups liberals cubans. Destaca la Sala Noble del pis superior, que s'obre al

públic una vegada a l'any per al lliurament dels dots a les noies nascudes a Torredembarra que han contret matrimoni en el darrer any.

El 1891 es va iniciar la construcció de l'edifici, que es va dur a terme per blocs. El 2 de juny de 1899 es va inaugurar el col·legi com una escola pública, gratuïta, laica i mixta, amb moltes novetats pedagògiques per a l'època, com ara biblioteca o gimnàs. El curs 1995-1996 va deixar de ser escola de primària. Des de llavors, és la seu de la regidoria d'Ensenyament i de diversos serveis educatius del municipi, com l'Escola de Música i l'Escola d'Adults. Uns usos que continuen respectant la voluntat d'Antoni Roig de "desenvolupar la instrucció pública del poble".

Located at number 35 on Alt de Sant Pere street, this is a modernist-style noble house that was built in the late 19th century thanks to the legacy of the *Indiano* from Torredembarra Antoni Roig i Copons (1817-1885), who returned after making his fortune in the Americas. In his will, Roig donated 500,000 pesetas to the creation of a Trust in his name, which was to have a double mission: to give education to the children of Torredembarra and to provide the poor maidens of the town with a dowry when they married, a tradition that still remains to this day. He also left money for teachers' salaries and for school material.

Clear symbols of masonry can be seen at different points around the building. Antoni Roig was linked to the liberal Cuban groups. The Great Hall on the upper floor is worth noting, which opens to the public once a year to give the

dowries to the girls born in Torredembarra who have got married over the past year.

The building work started in 1891 and was completed in blocks. On 2nd June 1899, the building was opened as a free, secular and mixed state school, with many different new teaching facilities for the period, such as a library and a gym. It stopped being a primary school in 1995-1996. Since then, it has been the headquarters of the department of Education and of different educational services for the town, such as the School of Music and the School of Adult Education. These uses continue to respect the wishes of Antoni Roig to "develop the town's public education".

A
2013±

Sostre de la sala noble del Patronat
The ceiling in the great hall of the Trust
Ferran Aguilar | Regidoria de Turisme
Ferran Aguilar | Tourism Department

B
1920±

Escola Antoni Roig
Antoni Roig School
Fototipia Thomas | J. Griñó
Fototipia Thomas | J. Griñó

C
2005±

Escola Antoni Roig
Antoni Roig School
Eloi Figuerola | Esgràfig
Eloi Figuerola | Esgràfig

BAIX A MAR I CLARÀ

THE MARITIME QUARTER "BAIX A MAR" AND CLARÀ QUARTER

Salvament, l'església i el Pes (1960)
Rescue, the church and the fish market (el Pes) (1960)
Josep Font | Arxiu Municipal de Palafrugell
Josep Font | Torredembarra Municipal Archive

Barri marítim – Platja de Baix a Mar
The Maritime Quarter "Baix a Mar" – The Baix a Mar Beach

- 1 Església de Clarà Clarà church
- 2 Cal Bofill Cal Bofill house
- 3 Antiga llotja de peix - El Pes The old fish market - El Pes
- 4 Cooperativa de Baix a Mar The Baix a Mar cooperative
- 5 Portalada de Babilònia Babilonia Gateway

📍 Punt de sortida Starting point	Església de Clarà Clarà church	
⬇️ Desnivell Elevation	Pla Flat	
🏠 Terreny Land	Pavimentat Paved	
🕒 Duració a peu Duration on foot	30 min	
📏 Longitud Length	1,72 km 1.72 km	
∞ Dificultat Difficulty	Baixa Low	Apte / Suitable
🏠 Punts d'interès Points of interest	5	

🗺️ **Visites guiades concertades:**
Regidoria de Turisme.
Tel. 977 64 45 80

- 🚌 **Com arribar-hi**
- 1 2 Bus urbà, línies 1 i 2.
 - 🚌 Companyia busos Penedès.
 - Estació de tren de Torredembarra.
 - En cotxe per l'AP-7, N-340, T-214 i T-210.

🗺️ **Arranged guided tours:**
Tourism Department.
Tel. 977 64 45 80

- 🚌 **How to arrive**
- 1 2 Urban bus service, lines 1 and 2.
 - 🚌 Penedès bus company.
 - Torredembarra railway station.
 - By car on the AP-7, N-340, T-214 and T-210.

ESGLÉSIA DE CLARÀ

CLARÀ QUARTER CHURCH

L'església de Sant Joan Baptista de Clarà és el temple cristià més antic del municipi, ja que és en aquest petit nucli urbà on neix Torredembarra al segle XI. El 1057, els comtes de Barcelona Ramon Berenguer I i Almodis van cedir la "quadra" de Clarà per fer-hi una unitat de defensa i explotació agrària, amb la condició d'alçar-hi un castell. Del castell d'aquesta època no se n'ha conservat cap vestigi, encara que es poden observar construccions del segle XIV i XVII, com ara l'església.

L'edifici actual de l'església, documentada des del segle XIII, és fruit de diferents reformes efectuades en èpoques diverses. L'interior és bàsicament gòtic, del segle XIV, amb modificacions

dels segles XVI i XVII. L'exterior és més modern: la porta d'entrada actual, sota un campanar d'espadanya de dos ulls, duu la data de 1842. La façana lateral de migdia conserva l'adovellat de punt rodó de la porta antiga.

L'església de Clarà consta d'una sola nau amb capçalera plana i una capella quadrangular al costat de l'Evangeli. La coberta és de fusta a doble vessant, damunt d'arcs perpanys apuntats de pedra als tres espais de la nau. A la capçalera hi ha una volta de canó tota ella apuntada de carreus.

The church of Saint John the Baptist (Sant Joan Baptiste in Catalan) in Clarà quarter is the oldest Christian church in the municipality, as it is in this small urban area where Torredembarra was established in the 11th century. In 1057, the count and countess of Barcelona, Ramon Berenguer I and Almodis, assigned the block or the district of Clarà to build a defence and farming unit, with the condition that a castle would be erected there. There are no remains of the castle from that time, although 14th and 17th century buildings such as the church can still be seen.

Today's church building, records of which date back to the 13th century, is the result of different reforms made during various pe-

riods. The interior is basically 14th century Gothic, with modifications during the 16th and 17th centuries. The exterior is more modern: the present entrance door, under a gabled belfry, carries the date of 1842. The south-facing side façade preserves the semi-circular keystone of the old door.

Clarà church consists of one nave with a square apse and a four-sided chapel next to the chancel. The gabled roof is made of wood, set on pointed stone diaphragm arches in the three areas of the nave. There is a pointed barrel vault in the apse, all made of blocks of stone.

A
2013±

Vista actual del nucli antic de Clarà
A view of the historic centre of Clarà quarter today
Francina Figuerola | Regidoria de Tursime
Francina Figuerola | Regidoria de Tursime

B
2006±

Interior de l'església de Clarà
Inside Clarà quarter church
Eloi Figuerola | Esgràfig
Eloi Figuerola | Esgràfig

C
1956±

Església de Clarà
Clarà quarter church
Desconegut | R.M. Olivella
Unknown | R.M. Olivella

D
1960±

Arc medieval que probablement corresponia a l'antic castell
Medieval arch probably belonging to the old castle
Germans Olivella | R.M. Olivella
Germans Olivella | R.M. Olivella

CAL BOFILL

CAL BOFILL HOUSE

Una de les edificacions més característiques de Baix a Mar és Cal Bofill, la darrera casa abans d'arribar als Muntanyans pel Passeig Marítim, i agafa el nom de qui la va fer construir, el doctor Josep Maria Bofill. Es tracta d'un antic xalet, envoltat de característiques palmeres, situat al final del Passeig Marítim. Actualment és la seu de la gestió de l'Espai d'Interès Natural (EIN) dels Muntanyans i un Centre d'Activitats Ambientals.

Josep Maria Bofill i Parera, metge de Barcelona, i la seva dona, Maria Font Rigo, van arribar a Baix a Mar més o menys a la segona dècada del segle XX. Van llogar una casa —cal Salvet— i es van convertir en estiuejants de Baix a Mar. Bofill patia una malaltia que el feia anar molt encorbat i tenia grans dificultats per caminar. Anton Mercadé

Valls “Salvet” el portava a collibè cada dia, dues vegades, de casa a vora el mar. Sembla que Bofill es va guarir de la malaltia amb la combinació d'aigua de mar, amb una alta concentració de iode, i la sorra calenta de la platja.

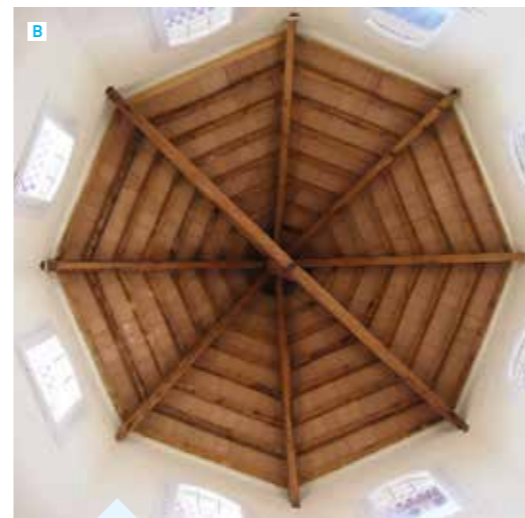
L'any 1921, el doctor Bofill va obtenir en concessió un terreny per fer-se un xalet, a més d'un hort, un garatge, una pista de tennis i un jardí. L'habitatge va ser construït per Pere Cañellas Arbós, seguint l'estil noucentista de l'època. Bofill va ser alcalde de Torredembarra entre l'abril de 1929 i el febrer de 1930. Va morir el 1964.

One of the most characteristic buildings in the maritime quarter of Baix a Mar is Cal Bofill, the last house before reaching the area of Els Muntanyans along the Promenade, which was named after the person who commissioned its construction, the doctor Josep Maria Bofill. This is an old villa, surrounded by characteristic palm trees and located at the end of the Promenade. It is now the headquarters in charge of managing the Area of Natural Interest (EIN) of Els Muntanyans and an Environmental Activity Centre.

Josep Maria Bofill i Parera, a doctor from Barcelona, and his wife Maria Font Rigo, moved to the Baix a Mar quarter in around the second decade of the 20th century. They rented a house —Cal Salvet— and became summer holidaymakers in the maritime quarter. Bofill suffered from an

illness that made him walk with a stoop and he had great difficulty in walking. Anton Mercadé Valls “Salvet” carried him twice a day from his house to the shore. Bofill seemed to have been cured of his illness through a combination of the seawater, which had a high concentration of iodine, and the warm sand of the beach.

In 1921, doctor Bofill was granted a concession for land on which to build a villa, along with a vegetable plot, a garage, a tennis court and a garden. The house was built by Pere Cañellas Arbós, in line with the Noucentisme style of the time. Bofill was the mayor of Torredembarra from April 1929 to February 1930. He died in 1964.

A
1963±

Panoràmica de Torredembarra
A panoramic view of Torredembarra
C. Rodríguez Escalona | SACE
C. Rodríguez Escalona | SACE

B
2003±

Interior de la cúpula
Inside the dome
Eloi Figuerola | Esgràfic
Eloi Figuerola | Esgràfic

C
1940±

Muntanyans, Cal Bofill, façana marítima
Muntanyans, Cal Bofill, maritime façade
Desconegut | R. Guasch
Unknown | R. Guasch

D
2013±

Vista actual de Cal Bofill
A view of Cal Bofill today
Francina Figuerola | Regidoria de Turisme
Francina Figuerola | Tourism Department

ANTIGA LLOTJA DE PEIX - EL PES

THE OLD FISH MARKET - EL PES

La Societat Industrial de Pesca construeix el Pes l'any 1929. Aquest edifici, situat a primera línia de mar, feia funcions de pòsit de pescadors i de llotja on es venia el peix que capturaven els pescadors de Baix a Mar. El nom popular "El Pes" té l'origen en la balança amb què es pesava el peix. La subhasta es va continuar portant a terme fins a mitjans dels anys seixanta del segle passat. Es realitzava un cop al dia, aproximadament a les tres de la tarda, i hi participaven una quinzena de peixaters i peixateres de Torredembarra i d'altres municipis del Baix Gaià.

La subhasta la realitzava el responsable de cada barcaada perquè no hi havia "encantador" professional i es feia cantant

a la baixa. L'encantador és qui subhasta. Acabada la venda, es pesava el peix a les bàscules i s'ajudava els peixaters a emportar-se'l. A alguns, fins i tot, els el portaven a casa.

Després es pesava la panera o caixa i se'n treia la tara per conèixer el pes net i poder calcular el valor del peix. Aquesta operació va desaparèixer quan es van començar a usar caixetes de plàstic d'un mateix pes. Finalment, calia retornar les paneres i les caixes a la barca després d'haver-les rentat a la mar i deixat assecar a la sorra.

The Fishing Industrial Society built the fish market commonly known as "el Pes" in 1929. The building, located on the sea front, acted as a fishing cooperative and a fish market where the fish caught by the fishermen from the Maritime Quarter was sold. The popular name "El Pes" comes from the scales on which the fish was weighed (In Catalan, "Pes" means "weighing scales"). The fish auction was held up to the mid-1960s. It took place once a day, at around three in the afternoon, and involve around fifteen fishermen and women from Torredembarra and from other towns of the Baix Gaià region.

The auction was held by the person responsible for each boat load, as there was no profession-

al "crier", and these were reverse auctions. The crier is the auctioneer. After the sale, the fish was weighed on the scales and the fishermen were helped to carry it away. In some, they even took it to the buyer's home.

The basket or box was then weighed and the tare subtracted to find out the net weight and calculate the value of the fish. This operation fell into disuse with the start of plastic boxes that all weighed the same. Finally, the baskets and boxes were returned to the boat after they had been washed in the sea and left to dry on the sand.

A
1960±

Caixes de peix davant del Pes
Boxes of fish in front of El Pes
J. Valls Pedrol | CE Sinibald de Mas
J. Valls Pedrol | CE Sinibald de Mas

B
2017±

Edifici del Pes
El Pes Building
Esgràfig | Esgràfig
Esgràfig | Esgràfig

C
1950±

Preparant les caixes de peix i gel per portar-les al Pes
Preparing the boxes of fish and ice to take to El Pes
Desconegut | A. Gatell Valls
Unknown | A. Gatell Valls

COOPERATIVA DE BAIX A MAR

THE MARITIME QUARTER COOPERATIVE

La Cooperativa Marítima es va fundar l'any 1895 com una de les múltiples iniciatives de l'associacionisme popular d'aquells anys. La gent del barri mariner torrenc hi feia la compra de queviures i estris de pescadors. Les instal·lacions també eren utilitzades com a cafè, sala de reunions i biblioteca.

Durant l'existència de la Cooperativa, la pesca va evolucionar molt a Baix a Mar gràcies als canvis tecnològics. Al voltant de l'any 1925, les barques dels pescadors van incorporar el motor i les característiques veles llatines van passar a la història. Els anys cinquanta són l'època d'esplendor de la pesca a Baix a Mar, amb vuit barques de llum i setze bots auxiliars que cada dia podien pescar fins a 400 caixes.

Els anys seixanta marquen l'inici del declivi de la pesca a Baix a Mar per diverses causes que coincideixen en el temps: la baixada de les captures, guanys irregulars, la necessitat de molt de capital per modernitzar les barques i l'arribada del turisme i també de la indústria. Les barques de llum es venen i algunes es traslladen al Port de Tarragona. A la meitat de la dècada, s'acaba la pesca de la llum a Baix a Mar. A Torredembarra ha quedat la pesca artesanal, que ha arribat fins a l'actualitat, però en una ubicació diferent, a l'actual port esportiu i pesquer, situat al Roquer i en funcionament des de 1995.

The Maritime Cooperative was established in 1895 as one of the many different activities of popular associationism of the time. Locals from the maritime quarter in Torredembarra bought groceries and fishing tools there. The facilities were also used as a café, meeting room and library.

During the time that the Cooperative existed, fishing evolved greatly in the Baix a Mar maritime quarter thanks to all the technological changes that took place. In around 1925, the fishing boats were fitted with a motor and the characteristic lateen rigs took their place in the history books. The fifties was the golden period for fishing in the maritime quarter, with eight seine boats and sixteen tenders that were able to fish up to 400 boxes a day.

The sixties saw the start of the decline of fishing in the maritime quarter of Torredembarra due to different reasons that occurred at the same time: a drop in the numbers caught, irregular earnings, the need for a large amount of capital to modernise the vessels and the arrival of tourism and industry. The seine boats were sold and some were moved to the Port of Tarragona. Half-way through the decade, seine fishing came to an end in *Baix a Mar*. Artisanal fishing still remains in Torredembarra, reaching the modern day but in a different location: what is now the marina and fishing port located in *El Roquer* (cliffs of the Els Munts massif) and that has been operational since 1995.

A

1930±

Banyistes a la platja
Bathers on the beach
Desconegut | A. Bargalló
Unknown | A. Bargalló

B

1955±

Pescant amb bot de llum
Fishing with seine boat
Desconegut | Llibre *Imatges per recordar*. Torredembarra: 1900-1975
Unknown | *The book Imatges per recordar*. Torredembarra: 1900-1975

C

2017±

Cooperativa Marítima
The Maritime Cooperative
Esgràfig | *Esgràfig*
*Esgràfig | *Esgràfig**

D

1955±

Homes fent avall un bot de llum
Men launching a seine boat
Desconegut | A. Gatell Valls
Unknown | A. Gatell Valls

PORTALADA DE BABILÒNIA

BABILONIA GATEWAY

Babilònia és actualment una de les principals zones poblades de Torredembarra i agafa el nom de la partida on està ubicada, que havia estat una de les zones més fèrtils del municipi. La portalada principal de la finca, construïda amb carreus de pedra, s'ha conservat com a testimoni del passat agrari d'aquesta zona. Des d'aquí sortia un camí d'accés cap a la desapareguda casa pairal. En aquesta portalada s'hi pot observar una data, 1896, i unes inicials, A.C., que corresponen a les inicials del nom i cognom de qui va adquirir la finca en aquella època: Antoni Castells, un important industrial de Barcelona.

L'origen etimològic del terme Babilònia està relacionat amb el nom en femení d'una de les seves antigues propietàries. La primera referència a Babilònia la trobem en un capbreu del 1735, en què es detalla que la finca estava formada per 6 finques amb una superfície de 26,5 jornals

aproximadament, unes 11,5 hectàrees. A partir de llavors en els documents oficials s'alternen els termes Babilònia i Babiloni, fins que als inicis del segle XIX es consolida la primera denominació. La finca ha experimentat molts canvis de propietat i d'extensió al llarg dels segles.

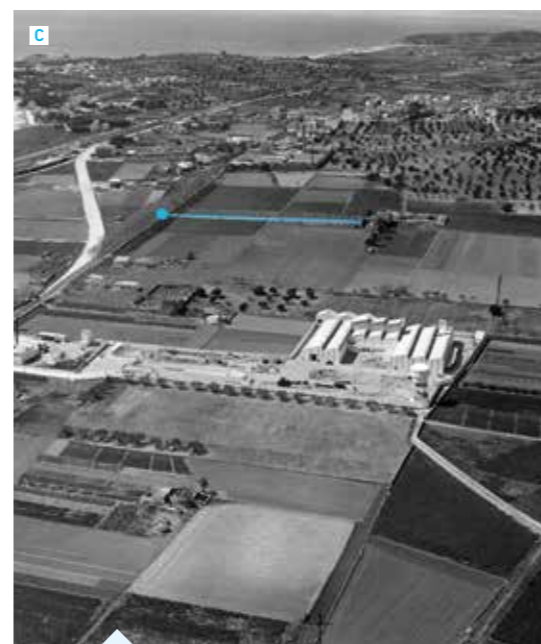
A partir dels anys cinquanta van començar els tràmits per a la urbanització de Babilònia, encara que la construcció massiva d'habitatges no va començar fins a mitjans de la dècada següent, coincidint amb un període de creixement demogràfic del municipi i l'auge de les segones residències.

Babilonia is now one of the main populated areas of Torredembarra and takes its name from the area where it is located, which had been one of the most fertile parts of the municipality. The main gateway to the estate, made from blocks of stone, remains to this day as witness of the area's agricultural past. A road led from here to the manor house, which no longer exists. A date can be seen on this gateway, 1896, along with the initials A.C., which are the forename and surname of the person who bought the property at that time: Antoni Castells, an important industrialist from Barcelona.

The etymological origins of the name Babilonia are related to one of its former owners. The first reference to Babilonia can be found in a land register from 1735 indicating that the property was formed by 6 estates over an area of around 26.5 day wages, about 11.5 hectares. After this time, the

terms Babilonia and Babiloni are used indiscriminately in official documents, up until the early 19th century when the former is used solely. The property has borne witness to many changes in owner and size over the centuries.

After the fifties, the process began to develop Babilonia, although the mass construction of housing did not start until the middle of the following decade when there was a period of demographic growth in the municipality and a rise in holiday homes.

A
1930 ±

Zona de Babilònia a mig construir
The area of Babilonia, half built
Rodríguez Escalona, Carlos | Fons SACE*
Rodríguez Escalona, Carlos | Source: SACE*

B
1950 ±

Portalada de Babilònia
Babilonia Gateway
Desconegut | O. Camps
Unknown | O. Camps

C
1962 ±

Vista aèria de Baix a Mar i Babilònia al fons
An aerial view of the maritime quarter with Babilonia in the background
Badosa | *Llibre Imatges per recordar. Torredembarra: 1900-1975*
Badosa | *The book Imatges per recordar. Torredembarra: 1900-1975*

D
1967 ±

Zona de Babilònia totalment construïda
The area of Babilonia, fully built
Aeroplan | Regidoria de Turisme
Aeroplan | Tourism Department

E
2007 ±

Zona de Babilònia sense construir
The area of Babilonia, unbuilt
Treballs Aeris i Fotogramètrics | Arxiu Nacional de Catalunya
Aerial and Photogrammetry Work | National Archive of Catalonia

PASSEIG - ELS MUNTIS

PROMENADE - ELS MUNTIS

Platja de la Paella amb la Casona i Santa Anna al fons (1930)
 La Paella beach with the Casona del Carme mansion and Santa Anna villa in the background (1930)
 David Morlà | Col·lecció David Morlà
 David Morlà | David Morlà Collection

- 1 **Passeig Rafael Campalans** Passeig Rafael Campalans promenade
- 2 **Casona del Carme (Actual seu de la Regidoria de Turisme)** The Casona del Carme mansion (now the headquarters of the Tourism Department)

📍 Punt de sortida Starting point	Passeig Rafael Campalans Passeig Rafael Campalans promenade	
⚡ Desnivell Elevation	Pla Flat	
🏠 Terreny Land	Pavimentat Paved	
🕒 Duració a peu Duration on foot	20 min	
📏 Longitud Length	1,5 km 1.5 km	
∞ Dificultat Difficulty	Baixa Low	Apte / Suitable
📍 Punts d'interès Points of interest	2	

🗺️ **Visites guiades concertades:**
 Regidoria de Turisme.
 Tel. 977 64 45 80

🚌 **Com arribar-hi**

- 1 2 Bus urbà, línies 1 i 2.
- 🚌 Companyia busos Penedès.
- Estació de tren de Torredembarra.
- En cotxe per l'AP-7, N-340, T-214 i T-210.

🗺️ **Arranged guided tours:**
 Tourism Department.
 Tel. 977 64 45 80

🚌 **How to arrive**

- 1 2 Urban bus service, lines 1 and 2.
- 🚌 Penedès bus company.
- Torredembarra railway station.
- By car on the AP-7, N-340, T-214 and T-210.

PASSEIG MARÍTIM

PROMENADE

La platja de Torredembarra és, sens dubte, un dels atractius més importants del municipi. De gran qualitat per la seva sorra fina i daurada, i acompanyada d'un bon clima mediterrani, ofereix als visitants la possibilitat de gaudir tot l'any del mar, la natura i els esports en família. Les platges torrenques reben any rere any el distintiu de qualitat Bandera Blava. Poder passejar a tocar de la sorra és un dels plaers que ofereix la vila de Torredembarra i, des de la construcció del Passeig Marítim, durant la primera meitat dels anys noranta, és molt més fàcil i agradable fer-ho. El Passeig Marítim comença just a tocar del Port Esportiu i pesquer de Torredembarra. Des del Port fins arribar a Baix-a-Mar rep el nom de Rafael de Campalans i al llarg de Baix-a-Mar, s'anomena Passeig de Colom.

El passeig, que arriba fins a la platja del Barri Marítim, corre paral·lel a la platja de la Paella. Situada a la zona dels Munts la platja de la Paella és idònia per als nens per la seva poca fondària i la tranquil·litat de les seves aigües. En algunes zones té una amplitud de fins a 90 metres i la seva longitud és d'aproximadament un quilòmetre. En aquesta platja es pot gaudir de diverses activitats i esports nàutics, ja que disposa d'una zona destinada a la pràctica esportiva.

A la platja de la Paella destaquen els camps de dunes experimentals, una zona repoblada amb plantes autòctones, pròpies de l'ambient dunar, que ja existien abans que l'acció de l'home les fes desaparèixer. Les plantes i les dunes tenen una acció beneficiosa per al medi ambient.

Torredembarra beach is, without a doubt, one of the most important attractions of the municipality. Its high quality lies in its fine, golden sands and, along with a good Mediterranean climate, it offers visitors the chance to enjoy the sea, nature and sports with the family all year round. The beach of Torredembarra are awarded the quality distinction of the Blue Flag every single year. Being able to walk right along the beach front is one of the pleasures that the town of Torredembarra has to offer and, since the Promenade was built in the first half of the nineties, it is much easier and nicer to do so. The Promenade begins right next to the marina and fishing port of Torredembarra. From the port to the maritime quarter, it is called Rafael de Campalans and, through the maritime quarter of Baix a Mar, it is called Passeig de Colom.

The promenade, which reaches the beach in the maritime quarter, runs parallel to La Paella beach. Located in the area of Els Munts, La Paella beach is ideal for children thanks to its calm, shallow waters. It is up to 90 metres wide in some places and is around one kilometre in length. Different nautical activities and sports can be enjoyed on the beach, as it includes a sports area.

The experimental dune fields are worth noting on La Paella beach, which are in an area repopulated with indigenous plants that live in dune environments and that already existed before mankind made them disappear. Plants and dunes are extremely beneficial for the environment.

El polític socialista Rafael Campalans va morir, als 45 anys, a la platja de Torredembarra. L'estiu del 1933, Campalans passava uns dies de vacances amb la seva esposa i els seus dos fills, hostatjats al xalet Santa Anna, al costat de la Casona del Carme. El dissabte 9 de setembre, cap a les dues del migdia, Campalans va decidir d'anar a banyar-se a la platja, malgrat que aquell dia la mar estava molt moguda. A l'alçada del Racó de l'Art va començar a perdre el control i les onades l'empenyeren violentament cap a les roques. El van rescatar quan ja era mort.

The socialist politician Rafael Campalans died at the age of 45 on Torredembarra beach. In the summer of 1933, Campalans had spent a few days away with his wife and two children in the Santa Anna villa located next to the Casona del Carme mansion. On Saturday 9th September, at around two in the afternoon, Campalans decided to go for a swim in the sea, despite it being very choppy that day. He started to lose control when he was level with El Racó de l'Art, and the waves pushed him violently against the rocks. His dead body was recovered.

A
1950±
Vista general de la platja des del Roquer
A general view of the beach from the El Roquer cliffs
Desconegut | D. Morlà
Unknown | D. Morlà

B
2007±
Vista aèria de la platja i el Passeig Marítim
An aerial view of the beach and the promenade
Aeroplan | Arxiu Municipal de Torredembarra
Aeroplan | Torredembarra Municipal Archive

C
2013±
Distintiu de qualitat Bandera Blava
The Blue Flag quality distinction
Ferran Aguilar | Arxiu Municipal de Torredembarra
Ferran Aguilar | Torredembarra Municipal Archive

D
2015±
Camp de dunes experimental
The experimental dune field
Ferran Aguilar | Arxiu Municipal de Torredembarra
Ferran Aguilar | Torredembarra Municipal Archive

CASONA DEL CARME

THE CASONA DEL CARME MANSION

La urbanització dels Munts va començar a construir-se durant els anys vint del segle passat amb la Casona del Carme. Es va avançar uns anys, perquè el boom turístic va arribar unes dècades després, moment en el qual aquesta zona privilegiada de Torredembarra es va omplir de xalets. La Casona del Carme es va construir on abans hi havia la Caseta de l'Art, a tocar del mar, i la vinya que la rodejava. Francesc Xavier Pons i Cubilles, un empleat de la Banca Marsans de Barcelona, que inicialment estiujava amb la seva família a Roda de Berà però que va començar a venir a Torredembarra, va acabar comprant aquesta finca.

Pons va enderrocar la Caseta de l'Art i va construir la Casona del Carme, amb Josep Brulles Jasans com a mestre d'obres. La vinya va ser arrencada gradualment i substituïda per arbres, que van acabar convertint-se

en un bosc. A l'altre extrem de la finca, tocant a la platja, Pons va fer construir Santa Anna, una casa de dues plantes. Al costat s'hi va bastir una barraca ben condicionada per aixopluc dels carrabiners que en aquell temps feien vigilància al Roquer.

Els hereus de Francesc Xavier Pons van acabar venent la propietat després de la seva mort. L'espai es va transformar en un càmping els anys setanta. L'activitat campista va durar fins als inicis dels 2000, quan va tancar. Des del 2007, la Casona del Carme és la seu de la Regidoria de Turisme.

Work began on developing the area of Els Munts during the 1920s with the Casona del Carme mansion. It was ahead of its time, as the tourist boom did not arrive until several decades later, which is when this privileged part of Torredembarra filled with villas. The Casona del Carme mansion was built on the site of the Caseta de l'Art hut, right next to the sea and surrounded by vines. Francesc Xavier Pons i Cubilles, an employee of the Marsans Bank in Barcelona, who first spent the summer with his family in Roda de Berà but then starting coming to Torredembarra, ended up buying the property.

Pons demolished the Caseta de l'Art hut and built the Casona del Carme mansion, with Josep Brulles Jasans as his master builder. The vines were gradually ripped up and replaced with trees, which eventually became a forest. Next to the sea at the other end of the property, Pons built Santa Anna,

a two-storey house. Alongside it he erected a well set-up cabin for the riflemen who guarded the *El Roquer* cliffs at that time.

The heirs of Francesc Xavier Pons eventually sold the property after his death. The area was turned into a camp site in the seventies. The camping business lasted until the early 2000s, when it was closed. Since 2007, the Casona del Carme mansion has been the headquarters of the Tourism Department.

A
2013±

Casona del Carme i platja de la Paella
The Casona del Carme mansion and La Paella beach
Eloi Figuerola | Esgràfig
Eloi Figuerola | Esgràfig

B
1930±

Home a la platja de la Paella
A man on La Paella beach
Desconegut | J.M. Figuerola
Unknown | J.M. Figuerola

C
1922±

Platja de la Paella, amb el massís dels Munts al fons
La Paella beach, with the Els Munts massif in the background
Desconegut | *Llibre Imatges per recordar. Torredembarra: 1900-1975*
Unknown | *The book Imatges per recordar. Torredembarra: 1900-1975*

D
1960±

Vista aèria de la Casona del Carme i Santa Anna
Aerial view of the Casona del Carme mansion and Santa Anna villa
Raymond | *Llibre Imatges per recordar. Torredembarra: 1900-1975*
Raymond | *The book Imatges per recordar. Torredembarra: 1900-1975*

AJUNTAMENT
DE TORREDEMBARRA
Regidoria de Turisme

Pg. Rafael Campalans, 10
43830 Torredembarra
T. 977 644 580

www.turismetorredembarra.cat

turisme@torredembarra.cat

 [turismetorredembarra](https://www.facebook.com/turismetorredembarra)

 [@TorredembarraTu](https://twitter.com/TorredembarraTu)

Generalitat
de Catalunya

